

Rapport fra Prosjektgruppe for vurdering av tilretteleggingen for

Internasjonale studenter i Trondheim

Rapport fra Prosjektgruppe for vurdering av tilretteleggingen for internasjonale studenter i Trondheim

23.januar 2008

Innholdsfortegnelse

<i>Preface and summary in English</i>	3
1. Sammendrag av rapporten	7
2. Innledning	9
2.1. Organisering av prosjektet	9
2.2. Mandat	9
2.3. Om arbeidet i prosjektgruppen	10
3. Bakgrunn: Trender, strategier, programmer og prognoser	11
3.1. Internasjonale og nasjonale trender	11
3.2. Internasjonaliseringsstrategier	12
3.2.1. Overblikk	12
3.2.2. NTNU, HiST og DMMHs internasjonaliseringsstrategier	12
3.2.3. Internasjonale strategier for Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, SiT, StudiebyEN og VT	14
3.2.4. Strategiene sett under ett	15
3.3. Studieprogrammer ved DMMH, HiST og NTNU	16
3.4. Utvekslingsprogrammer organisert av IAESTE og AISEC	17
3.5. Beskrivelse av de internasjonale studentene	18
3.5.1. Innledning	18
3.5.2. Tre forskjellige definisjoner på internasjonale studenter	18
3.5.3. Bruk av definisjon i dette prosjektarbeidet	19
3.6. Antall internasjonale studenter i 2007 - Prognoser fram til 2020	20
3.6.1 NTNU i 2007	20
3.6.2 Prognose for NTNU 2008 - 2020	21
3.6.3 HiST i 2007	21
3.6.4 Prognose for HiST 2008 - 2020	22
3.6.5 DMMH i 2007	22
3.6.6 Prognose for DMMH 2008 – 2020	22
3.6.7 Samlet antall studenter ved DMMH, HiST og NTNU i 2007	22
3.6.8 Tre prognoser for antallet internasjonale studenter fram til 2020	23
4 Internasjonale studenter i Trondheim: Dagens situasjon	23
4.1 Formalitetene som gjelder for internasjonale studenter	23
4.2 Opptak og mottak	24
4.3 Informasjon til internasjonale studenter før, ved og etter ankomst til Trondheim	26
4.4 Språkkurstilbud, kulturkurs og sosiale arrangementer	27
4.5 Oppgaver for internasjonale studenter i Trondheim som utføres av SiT	28
4.5.1 SiT Bolig	28
4.5.2 SiT Velferd	35

4.5.3	SiTs kafeer, bokhandler og storkiosker	37
4.6	Internasjonale studenter inkludering i miljøet i Trondheim	38
4.6.1	Innledning	38
4.6.2	Erfaringer fra utenlandsopphold for Trondheimsstudenter	39
4.6.3	Organisasjoner for internasjonale studenter i Trondheim	40
4.6.4	Praktiske inkluderingstiltak og betraktninger om disse	41
4.6.5	Inkluderingstiltak hos SiT Bolig:	41
4.6.6	Internasjonale studenter som ressurs for studiemiljøet og byen	42
4.7	SiTs gjeldende avtaleverk med HiST og NTNU	43
5.	Utfordringer og tilhørende tiltak	44
5.1.	Sentrale føringer og lokale strategier gir ikke rammer for antallet internasjonale studenter i de kommende år	44
5.2.	Veien til oppholdstillatelse blir for mange internasjonale studenter en hinderløype	44
5.3.	Boliger for internasjonale studenter er i ferd med å bli et knapphetsgode	45
5.4.	Informasjonstilbudet til internasjonale studenter er ikke godt nok	46
5.5.	Internasjonale studenter ønsker om inkludering i norske miljøer oppfylles i for liten grad	47
5.6.	Nåværende avtaler mellom SiT og utdanningsinstitusjonene om internasjonale studenter er ikke tilpasset dagens behov og fremtidens muligheter	48
5.7.	Vi mangler kunnskap om de internasjonale studentenes helse, trivsel og familieforhold	49
5.8.	Internasjonale studenter utnyttes for lite som en ressurs	49
6.	Behandlingsmåte for rapporten og opplegg for videre arbeid ...	50
VEDLEGG 1		51
Internasjonale og nasjonale trender		51
VEDLEGG 2		53
Utkast til mal for nye avtaler mellom DMMH / HiST / NTNU og SiT om samarbeid om internasjonale studenter		53

Rapport fra Prosjektgruppe for vurdering av tilretteleggingen for internasjonale studenter i Trondheim

Preface and summary in English

Preface

The Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Sør-Trøndelag University College (HiST) and Queen Maud's College of Early Childhood Education (DMMH) have committed themselves to advancing the internationalization of their institutions. From 2002 to 2006 the number of international students in Trondheim increased by about 70 %. In 2007, around 1400 international students studied at one of the three educational institutions during parts of or for the whole year.

In recent years, the three educational institutions have been very successful in their efforts to attract greater numbers of international students. This has increased the internationalization of the campuses in Trondheim, and of the city itself. Continued growth in the number of international students may nevertheless lead to future capacity problems for some of the services that are essential for those students. The Student Welfare Organization in Trondheim (SiT) provides services that are critical for international students. At present all international students are guaranteed housing from SiT. During 2007 about 30 % of the student housing units that can be rented from SiT have been allocated to international students.

In the summer of 2007, SiT initiated a project to evaluate how well the services and welfare are adapted to the needs of the international students in Trondheim. A working group with representatives from NTNU, HiST, the Municipality of Trondheim, the Welfare Council (Velferdstinget), Student Town 1 (StudiebyEN) and SiT was established. These institutions and organizations are participating in organizing services and welfare for international students in order to help them have a successful stay in Trondheim.

During its work, the group has been in contact with DMMH, Sør-Trøndelag County and the organizations for international students in Trondheim.

The working group has focused its work on the following theme:

How can we plan and organize matters for international students in Trondheim, and support developments in accordance with the wishes of the institutions of higher education, the students, the city and the region?

The working group hereby submits its report.

Trondheim, 23 January 2008

Knut Solberg, chair of the working group

Summary of the report

Background: Trends, strategies, programmes and prognoses

During recent years, a lot of attention has been given to internationalization in higher education. Of particular importance is the Bologna process, founded in 1999, when 29 European countries signed a declaration to establish a European Area for Higher Education. Norway is among the countries that have come closest to adapting its system of higher education in accordance with the Bologna process, and the government has signalled that universities and colleges are expected to increase exchanges of international students and staff.

Following up on this the Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Sør-Trøndelag University College (HiST) and Queen Maud's College of Early Childhood Education (DMMH) have developed their respective internationalization strategies that presently are being evaluated and updated. The institutions offer a wide range of educational programmes for international students, and they are drawing on a number of programmes that provide economic support for international students.

The working group has drawn up prognoses for the growth of international students at the three institutions for the 2008 – 2020 period. These indicate that the total number of international students will increase by 800 by 2020. A more ambitious projection indicates that the increase can be as high as 1200 students.

Present situation for international students in Trondheim

Most of the international students in Trondheim enjoy living in Trondheim. The university and colleges are allocating significant resources in order to provide the international students with a friendly reception and a comprehensive introduction to the opportunities and obligations they will face on campus, and in general social contexts in Norway. High quality language courses are offered every year. At NTNU the demand for those courses exceeds the capacity.

The great majority of international students accept the housing offered in student villages run by SiT. At the most, 915 international students were staying in SiT's student villages at the same time during 2007. Most of them live at the Moholt student village.

Many of the international students arrive in Trondheim during the first weeks of the autumn semester. SiT must therefore keep a high number of housing units vacant for months in advance in order to have enough rooms available for this great rush.

International students in Trondheim state that they would like to get to know Norwegian students better, but they experience more opportunities to find friends among other international students. Many Norwegian students that have been abroad for 1 – 2 years of study, report a similar experience from different countries.

There are two separate organizations for international students in Trondheim, International Student Union (ISU) and International Club of Trondheim (ICOT). In addition, there is an organization for Norwegian students who have studied abroad, Erasmus Student Network (ESN) Trondheim. This organization is assisting NTNU in organizing social events for and with international students.

Challenges and recommended measures

The working group has identified the following as the most important challenges for the continued successful organization of services and welfare for a growing number of international students:

- 1. Central guidelines and local strategies do not set limits for the number of international students in the coming years, thus make it difficult to plan the extent of the necessary services.*
- 2. The road to obtaining a residence permit has many hurdles for a lot of the international students.*

3. *Housing for international students is becoming limited.*
4. *The information services that are available for the international students are inadequate.*
5. *The request for social inclusion and integration into Norwegian society from international students is not achieved to an adequate degree.*
6. *Present contracts between SiT and the institutions of higher education in Trondheim concerning international students are not in line with current needs or future challenges.*
7. *We lack knowledge of international student's health, well-being and family condition.*
8. *International students are an underutilized resource.*

The project group recommends a number of measures that will address these challenges in order make the time international students stay in Trondheim as successful as possible.

The project group recommends the following measures:

- *Recommend that NTNU, HiST and DMMH budget for the number of international students that are expected to be admitted for several years ahead.*
- *Contribute to simplifying formalities in order to obtain residence permit, personal ID-number, and a bank account.*
- *Make the campuses in Trondheim more bilingual, by providing increasingly more information in both Norwegian and English. Offering more places on Norwegian language courses.*
- *Develop separate types of housing suitable for international students who will stay for less than 6 months. Make greater efforts to build additional housing units for students.*
- *Introduce a limit of 30 % for the fraction of housing units run by SiT that can be reserved for international students. Students from countries outside Europe should be given priority.*
- *Strengthen efforts to integrate international students into student life in Trondheim. Student organizations that belong to campus democracy and independent student groups should include more of the international students in their activities*
- *Develop and carry out a Health and Well-being survey among international students in Trondheim.*
- *Establish new agreements concerning international students between the institutions of higher education in Trondheim and SiT, and formalize the cooperation concerning international students between DMMH, HiST, NTNU, StudiebyEN, SiT, the Municipality of Trondheim and Sør-Trøndelag County.*
- *Be more active in utilizing the resources that international students represent on campus and in city life.*

Procedure for handling the report and framework for further work.

The report with recommendations will be submitted to the Board of SiT for discussion at its meeting on 1 Feb 2008. After this meeting the report will be forwarded to DMMH, HiST, NTNU, StudiebyEN, SiT, Velferdstinget, Municipality of Trondheim and Sør-Trøndelag County.

It is recommended that the report is also forwarded to a number of other organizations, among them the Ministry of Education and Research, the Norwegian Directorate of Immigration (UDI) and the State Loan Fund (Lånekassen).

It is very important that the individual actors are aware of how their efforts to organize and adapt matters for international students in Trondheim work in conjunction with other organizations, and that necessary coordination is taken care of.

On the basis of this, the working group advises that a formal forum is established to cooperate in the organization of matters for international students in Trondheim, and furthermore recommends that SiT accepts the responsibility to take a leading role in such a forum.

Forord

NTNU, HiST og DMMH satser alle sterkt på internasjonalisering. Fra 2002 til 2006 økte antallet internasjonale studenter i Trondheim med ca 70 %. I 2007 oppholdt totalt ca 1400 internasjonale studenter seg ved de tre utdanningsinstitusjonene i hele eller deler av året, dette er flere enn noen gang tidligere.

Dette viser at de tre utdanningsinstitusjonene i de senere år har lyktes svært godt med sine anstrengelser for å tiltrekke seg internasjonale studenter. Dette er positivt for internasjonaliseringen av utdannings- og bymiljøet i Trondheim, og gir mange muligheter for studentene, fagmiljøene, og byen. Fortsatt økning i antallet internasjonale studenter vil imidlertid kunne gi kapasitetsproblemer i tilretteleggingen for disse studentene. SiT ivaretar en stor oppgave i denne sammenheng, fordi internasjonale studenter hittil er garantert tilbud om bolig hos SiT. I 2007 har ca 30 % av samskipnadens studentboliger vært disponert til internasjonale studenter.

Studentsamskipnaden i Trondheim (SiT) tok sommeren 2007 initiativ til et prosjektarbeid for å gjennomgå tilretteleggingen for internasjonale studenter i Trondheim. En prosjektgruppe med medlemmer fra NTNU, HiST, Trondheim kommune, Velferdstinget, StudiebyEN og SiT, ble opprettet. De nevnte institusjonene og organisasjonene bidrar alle til at internasjonale studenter kan få et vellykket studieopphold i Trondheim.

I sitt arbeid har gruppen hatt kontakt med DMMH og Sør-Trøndelag fylkeskommune, og med organisasjonene for de internasjonale studentene i Trondheim.

Prosjektgruppen har i sitt arbeid konsentrert seg om følgende tema:

Hvordan kan vi planlegge og legge tilrette for internasjonale studenters opphold i Trondheim, og stimulere til ønsket utvikling for utdanningsinstitusjonene, studentene, byen og regionen ?

Gruppen legger med dette fram sin rapport.

Trondheim, 23. januar 2008

Knut Solberg, prosjektgruppens leder

1. Sammendrag av rapporten

Bakgrunn: Trender, strategier, programmer og prognoser

I de senere år er det fokusert sterkt på internasjonalisering i høyere utdanning. Spesielt viktig er Bologna-prosessen som ble etablert i 1999, da 29 europeiske land undertegnet en erklæring om å opprette et europeisk område for høyere utdanning.

Norge er et av de land som har kommet lengst i å tilpasse utdanningssystemet til Bologna-prosessen, og myndighetene ønsker at universiteter og høyskoler skal øke internasjonal utveksling av studenter og ansatte.

NTNU, HiST og DMMH har i samsvar med dette utarbeidet egne strategier for internasjonalisering, strategier som nå er under oppdatering. Utdanningsinstitusjonene har et omfattende utdanningstilbud til internasjonale studenter, og det dras nytte av en rekke støtteordninger for studentutveksling.

Prosjektgruppen har utarbeidet prognoser for økningen i antall internasjonale studenter ved de tre utdanningsinstitusjonene for perioden fram til 2020. Prognosene samlet tyder på at antallet internasjonale studenter i Trondheim vil øke med ca 800 fram til 2020. Et ambisiøst alternativ antyder en vekst på hele 1200 studenter

Dagens situasjon for internasjonale studenter i Trondheim

De fleste internasjonale studenter finner seg godt til rette i Trondheim. Utdanningsinstitusjonene og samarbeidspartnerne deres bruker betydelige ressurser for å gi studentene en god mottakelse med allsidig innføring i studiesituasjonen og sosiale forhold. Bl a gjennomføres det språkkurs av høy kvalitet for de internasjonale studentene. På NTNU er etterspørselen etter kurs større enn tilbudet.

De aller fleste internasjonale studenter benytter seg av tilbudet om å bo hos SiT på en av studentbyene. På det meste bodde 915 internasjonale studenter samtidig hos SiT i fjor. De fleste bor på Moholt studentby.

Svært mange internasjonale studenter ankommer Trondheim i begynnelsen av høstsemestret, og SiT må av den grunn holde et stort antall boliger ledige i flere måneder på forhånd. Dette betyr tapte inntekter for SiT.

Internasjonale studenter i Trondheim oppgir at de er interessert i å bli kjent med nordmenn, men erfarer at det ofte ligger bedre til rette for å bli kjent med andre internasjonale studenter. Norske studenter som har vært utenlands for å studere, synes å ha tilsvarende inntrykk for sin del. En del foreninger og arrangementer i studiemiljøet kan være vanskelige å komme i kontakt med og delta på for internasjonale studenter, fordi all kommunikasjon skjer på norsk.

Det finnes to foreninger for internasjonale studenter i Trondheim, ISU og ICOT, og i tillegg en forening for norske studenter med internasjonal erfaring. Disse foreningene er svært aktive.

Utfordringer og anbefalte tiltak

Prosjektgruppen har identifisert følgende som de viktigste utfordringene for fortsatt god tilrettelegging for (et stigende antall) internasjonale studenter:

1. Sentrale føringer og lokale strategier gir ikke rammer for antallet internasjonale studenter i de kommende år, slik at det er vanskelig å dimensjonere konkrete tiltak for tilrettelegging
2. Veien til oppholdstillatelse blir en hinderløype for mange internasjonale studenter
3. Boliger for internasjonale studenter er i ferd med å bli et knapphetsgode
4. Informasjonstilbudet til internasjonale studenter er ikke godt nok
5. Internasjonale studenters ønske om inkludering i norske miljøer oppfylles i for liten grad

6. Nåværende avtaler mellom SiT og utdanningsinstitusjonene om internasjonale studenter er ikke tilpasset dagens behov og fremtidens muligheter.
7. Vi mangler kunnskap om de internasjonale studentenes helse, trivsel og familieforhold
8. Internasjonale studenter utnyttes for lite som en ressurs

Prosjektgruppen anbefaler en lang rekke tiltak for å møte disse utfordringene, slik at de internasjonale studentene får et mest mulig positivt studieopphold i Trondheim. Prosjektgruppen foreslår:

- Tilrå at NTNU, HiST og DMMH planlegger hvor mange internasjonale studenter de forventer å ta opp, for flere år framover.
- Bidra til å forenkle formaliteter for å få oppholdstillatelse, personnummer og bankkonto.
- Gjøre campusene i Trondheim mer tospråklige, ved at mer informasjon gis på både norsk og engelsk. Utvide tilbudet om norskkurs.
- Utvikle egne boligtilbud for internasjonale studenter med kortere studieopphold enn 6 måneder. Sette inn stor innsats for å få bygget flere studentboliger i Trondheim
- Innføre et tak på 30 % på andelen boenheter hos SiT Bolig som kan reserveres for internasjonale studenter. Studenter fra land utenfor Europa bør prioriteres ved tilbud om bolig hos SiT.
- Styrke arbeidet med å inkludere internasjonale studenter i studentmiljøet i Trondheim. Studentdemokratiet og studentorganisasjonene bør få flere internasjonale studenter med i sin virksomhet.
- Utvikle og gjennomføre en Helse- og trivselsundersøkelse blant internasjonale studenter i Trondheim
- Inngå nye samarbeidsavtaler mellom utdanningsinstitusjonene og SiT om internasjonale studenter, og formalisere samarbeidet om internasjonale studenter mellom DMMH, HiST, NTNU, StudiebyEN, SiT, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune.
- Bruke mer aktivt den ressursen internasjonale studenter representerer i studiemiljøet og i byen

Behandlingsmåte for rapporten og opplegg for videre arbeid

Rapporten med anbefalte tiltak legges fram for konsernstyret i SiT til behandling i møte 1. februar 2008, og oversendes deretter til NTNU, HiST, DMMH, Sør-Trøndelag fylkeskommune, VT og StudiebyEN.

Rapporten anbefales i tillegg oversendt til en rekke andre institusjoner og organisasjoner, herunder Kunnskapsdepartementet, UDI og Lånekassen.

Det er svært viktig at de enkelte aktører ser sin innsats for tilrettelegging for internasjonale studenter i sammenheng med de andres, og at nødvendig koordinering ivaretas.

Med utgangspunkt i dette mener prosjektgruppen at det vil være hensiktsmessig å opprette et formelt samarbeidsforum for tilrettelegging for internasjonale studenter i Trondheim, og tilrå at SiT påtar seg en ledende rolle i et slikt samarbeidsforum.

2. Innledning

2.1. Organisering av prosjektet

SiT tok sommeren 2007 initiativ til å få opprettet en prosjektgruppe som skulle vurdere studentsamskipnadens framtidige medvirkning til gjennomføring av internasjonaliseringsstrategier ved de høgre utdanningsinstitusjonene i Trondheim. Dette skjedde med bakgrunn i SiT-styrets vedtak i styresak B 66 / 2006, og gjennomgang av SiTs rolle i forhold til internasjonale studenter i Trondheim i SiT-styrets temamøte 17. – 18. januar 2007.

NTNU, HiST, Trondheim kommune, Velferdstinget (VT) og StudiebyEN har sammen med SiT oppnevnt medlemmer til Prosjektgruppen.

Det er et mål for SiT å tilby gode ordninger for internasjonale studenter, og slik bidra til at utdanningsinstitusjonenes mål for internasjonal studentmobilitet kan nås. I den grad SiT utfører oppgaver for internasjonale studenter som går ut over de rammer som gjelder for norske studenter, trenger SiT å ha sikkerhet for at arbeidet med disse oppgavene har trygg forankring og finansiering.

Det er ansett som nødvendig med en tydelig rolleavklaring mellom utdanningsinstitusjonene, SiT og Trondheim kommune, med hensyn til hvilke oppgaver som skal utføres av hvem for de internasjonale studentene.

Prosjektgruppe

Prosjekteier:	Konsernstyret SiT/konsernsjef SiT, Knut Solberg.
Prosjektleder:	Konsernsjef SiT, Knut Solberg.
Prosjektkoordinator:	Rådgiver i SiT, Hans Gunnar Auganes.
Prosjektgruppe:	Velferdsdirektør SiT, Suzette Paasche. Boligdirektør SiT, Terje Bostad. Boligsjef SiT, Synnøve Hammer Våbenø. Student og medlem i SiTs konsernstyre, Martin Gustavsen. Studiedirektør NTNU, Anne Rossvoll. Seksjonsleder Internasjonal seksjon NTNU, Hilde Skeie. Studiedirektør HiST, Kari Berget. Internasjonal koordinator HiST, Marit Sandtrø. Daglig leder StudiebyEn, Kim Sørenssen. Rådgiver i rådmannens fagstab, Trondheim kommune, Anne Reinton. Student og leder i Velferdstinget (VT), Sebastian Eidem.

2.2. Mandat

Dette prosjektet er kommet i gang etter initiativ fra SiT. NTNU, HiST, Trondheim kommune, Velferdstinget (VT) og StudiebyEN har sammen med SiT oppnevnt medlemmer til Prosjektgruppen. Prosjektgruppen skal kartlegge og vurdere de oppgaver for internasjonale studenter i Trondheim som nå utføres av SiT, også i samarbeid med andre. I tillegg skal gruppen se på NTNU, HiST, Trondheim kommune, Velferdstinget og StudiebyEN sine roller og oppgaver i denne sammenheng.

Prosjektgruppen skal skaffe seg oversikt over utdanningsinstitusjonenes gjeldende:

- Føringer og rammebetingelser for internasjonalisering på nasjonalt nivå.
- Kort- og langsiktige mål for antall og sammensetning av internasjonale studenter.
- Spesielle programmer for internasjonale studenter, med hensyn til omfang, sammensetning og utviklingsretning.
- Tilbud/opplegg for internasjonale studenter som følger vanlige studieprogrammer.

Prosjektgruppen skal beskrive en sannsynlig utvikling i behovet for SiT-tjenester til internasjonale studenter i Trondheim, og SiTs muligheter for å dekke disse behovene i egen regi, eller i samarbeid med andre. Mulighetene for vesentlige variasjoner i behovene over året er også viktig å klarlegge.

Prosjektgruppen skal utvikle et forslag til felles målsetninger og satsninger for internasjonale studenters integrering i studentmiljøet og samfunnsmiljøet i Trondheim.

SiTs gjeldende avtaleverk med utdanningsinstitusjonene om oppgaver for internasjonale studenter skal vurderes, med sikte på å foreslå endringer.

Prosjektgruppen skal identifisere og beskrive de viktigste utfordringene partene står overfor mht tilrettelegging for internasjonale studenter i framtida.

Prosjektgruppen bes i sin rapport om å gi tilrådning om hvordan SiT, utdannings-institusjonene, Trondheim kommune, VT og StudiebyEN i framtida bør ivareta ansvar, utføre oppgaver og få dekket kostnader, tilknyttet internasjonale studenter i Trondheim.

2.3. Om arbeidet i prosjektgruppen

Prosjektgruppen har hatt seks møter. Mellom møtene har det vært kontakt og dialog med medlemmene, og mellom medlemmene. Ressurspersoner innenfor de ulike organisasjonene som er representert i gruppen har bidratt under arbeidet.

Konsernstyret i SiT behandlet i møte 7. desember en foreløpig rapport fra prosjektarbeidet. Styrets kommentarer og innspill er benyttet i arbeidet med å ferdigstille rapporten.

DMMH som ikke har hatt medlem i prosjektgruppen, men har bidratt med informasjon og vurderinger underveis i arbeidet.

Av forskjellige praktiske grunner lot det seg ikke gjøre å få en internasjonal student som medlem i prosjektgruppen. Det har imidlertid vært kontakt med representanter for de internasjonale studentene i løpet av gruppens arbeid. På et av møtene gav leder for International Students Union Trondheim (ISU) en orientering om hvordan det er å være internasjonal student i Trondheim.

Prosjektkoordinator har i løpet av arbeidet hatt flere møter med representanter for International Club of Trondheim (ICOT), Erasmus Students Network Trondheim (ESN Trondheim) og International Students Union Trondheim (ISU Trondheim). Den foreløpige rapporten er blitt forelagt lederne for disse tre foreningene, og det er mottatt kommentarer.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har i kontakt med Trondheim kommune bidratt med kommentarer til den foreløpige rapporten.

3. Bakgrunn: Trender, strategier, programmer og prognoser

3.1. Internasjonale og nasjonale trender

Studiemiljø, studentmiljø og bymiljø i Trondheim er blitt mye mer internasjonalt i løpet av de senere år, og antallet studenter i Trondheim med internasjonal bakgrunn har hatt en merkbar økning. På det meste er det nå trolig mer enn 1000 internasjonale studenter samtidig i Trondheim. Utdanningsinstitusjonenes strategier og mål for samarbeid og utveksling med universiteter og høyskoler i utlandet, innebærer at tallet på internasjonale studenter vil fortsette å øke. Dette krever ytterligere tilrettelegging av tjenester fra utdanningsinstitusjonene, kommunen og SiT.

Bologna-prosessen er helt sentral for å forstå det sterke fokuset rettet mot internasjonalisering i høyere utdanning i de senere år. Prosessen ble etablert i 1999 på et møte i Bologna, hvor utdanningsministrene fra 29 europeiske land undertegnet en erklæring om å opprette et europeisk område for høyere utdanning – European Higher Education Area (EHEA). I ettertid har flere land sluttet seg til, og i dag deltar 46 nasjoner i denne prosessen, som rettslig sett er en uforpliktende avtale mellom landenes utdanningsministerier. Prosessen er fremfor alt et initiativ for å fremme studentmobilitet og gjøre utdanningssystemene og utdanningsinstitusjonene i Europa sammenlignbare.

Konkret kommer dette til uttrykk ved at det innføres:

- Gjenkjennbare og sammenlignbare karakterer.
- Enhetlig gradssystem – Bachelor og Master (3+2).
- Felles system for studiepoeng – ECTS.
- Europeisk samarbeid om kvalitetssikring.
- En europeisk dimensjon i høyere utdanning (institusjonssamarbeid, mobilitetsprogrammer med mer).

Målene i Bologna-prosessen er:

- Mobilitet.
- Internasjonal konkurranseevne mht utdanning.
- Kompetanseoppbygging som gir mulighet for å gå direkte ut i arbeid etter avsluttet utdanning, gjerne kalt "employability".

Bologna-prosessen bygger på visse forutsetninger som kreves for at målene skal kunne oppfylles, som økt økonomisk vekst og ønske om økt mobilitet på tvers av landegrensene blant studenter. Denne prosessen har også fått en viktig funksjon i Lisboa-strategien som ble vedtatt på et møte med EUs stats- og regjeringssjefer i Lisboa, mars 2000. Her er målet å gjøre Europa til det rikeste og mest konkurransedyktige, dynamisk kunnskapsbaserte området i verden innen 2010. Bologna-prosessen og utdanning skal være virkemidler for å nå disse økonomiske og næringslivspolitiske målene.

Norge sluttet seg tidlig til Bologna-prosessen, og regjeringen har ved Kunnskapsdepartementet inntatt en aktiv rolle i, og vært en pådriver for å få fortgang i arbeidet. Norge er et av de land som har kommet lengst i å endre utdanningssystemet med tilhørende lover, og har gjennomført prosessen som en del av Kvalitetsreformen. Internasjonalisering er en av bærebjelkene i Kvalitetsreformen, og det stilles krav til universiteter og høyskoler om bl a økt utveksling av studenter og ansatte. Gjennomføringen av reformen har høstet både godord og kritikk, og den er nå under evaluering.

Som vedlegg 1 til rapporten følger en utdypende beskrivelse av de internasjonale trender, utformet med grunnlag i foredrag holdt for prosjektgruppen av prorektor ved NTNU, Julie Feilberg, 25. september 2007.

3.2. Internasjonaliseringsstrategier

3.2.1. Overblikk

NTNU, HiST og DMMH har egne internasjonaliseringsstrategier:

- NTNU vedtok en omfattende internasjonal strategi i 2001, som fortsatt er gjeldende. I 2006 godkjente NTNU strategidokumentet "NTNU 2020 - Internasjonalt fremragende", som også berører internasjonaliseringsarbeidet.
- Strategisk plan for HiST 2005-2010 legger vekt på internasjonalt samarbeid bl a gjennom utveksling av studenter og lærere. HiST har en egen Handlingsplan for internasjonalisering som utløper i 2007. Det vil bli utformet en ny Handlingsplan for internasjonalisering i løpet av 2008, i tråd med ny strategiplan.
- DMMH har vedtatt ny strategisk plan for 2008-2012 som slår fast at høyskolen skal videreutvikle sin internasjonale profil ved blant annet å øke student- og lærerutveksling. Ny handlings- og strategiplan for internasjonalisering vil bli utarbeidet i løpet av våren 2008.

De andre organisasjonene som er representert i prosjektgruppen har også strategier som berører internasjonalisering og internasjonale studenter:

- Trondheim kommune har i sin gjeldende kommuneplan flere punkter som gjelder internasjonalisering, så vel i visjon som i strategier.
- SiT har en visjon og en virksomhetsidé som gjelder virksomhet rettet mot alle studenter. I flere delstrategier inngår egne punkter om internasjonale studenter.
- StudiebyEN tar i sin virksomhet også ansvar i forhold til internasjonale studenter.
- Velferdstinget (VT) skiller i sitt arbeid ikke mellom norske og internasjonale studenter, og har derfor ikke noen særskilte politiske vedtak eller strategier vedrørende internasjonale studenter.

3.2.2. NTNU, HiST og DMMHs internasjonaliseringsstrategier

NTNU internasjonale strategi

NTNUs internasjonale strategi vedtatt i 2001 har følgende *overordnede* mål:

- NTNU skal utvikle nettverk og menneskelige relasjoner på tvers av landegrensene for å sikre kvalitet og økt global innsikt og forståelse.

Som delmål ble vedtatt at NTNU skal øke:

- Antallet utenlandske studenter og forskere.
- Antallet studenter og forskere på studie- og forskningsopphold i utlandet.
- Deltagelsen i internasjonale nettverk og faglig virksomhet innen utdanning og forskning.
- Antall publikasjoner i internasjonale tidsskrifter.

I strategien inngår en rekke delstrategier som bl a gjelder studieopphold i utlandet som en del av egne studenter gradsstudium, oppbygging av internasjonale mastergrader som er åpne både for

norske og utenlandske studenter, aktivt arbeid for å skaffe ressurser til internasjonal student- og forskerrekuttering, samt student- og forskermobilitet.

I planen nevnes også:

NTNU skal sørge for best mulig integrering av utenlandske studenter og forskere i de ulike miljøene, det skal etableres flere norskkurstilbud til utenlandske studenter, forskere og ansatte, og det skal arbeides for å skaffe flere boliger, både til lang- og korttidsopphold, for utenlandske studenter og forskere.

I NTNUs strategidokument fra 2006, "NTNU 2020 - Internasjonalt fremragende" heter det:

"NTNU skal ha en internasjonal orientering og være ledende på teknologisk og naturvitenskapelig utdanning."

I dokumentet blir det satt som mål for 2010 at NTNU skal ha mer enn 10 % internasjonale studenter på Master-nivå, og at i 2020 skal NTNU være Europas mest attraktive studiested innen utvalgte studieprogrammer, etter- og videreutdanningstilbud; med konkurranse om alle studieplasser.

HiSTs internasjonale strategi

Strategisk plan for HiST 2005-2010 legger vekt på at internasjonalt samarbeid skal være en del av institusjonens strategiske fundament, studieprogrammenes faglige innhold og nivå. Det skal legges til rette for utveksling av studenter og lærere, samt utvikling av felles mastergrader med læresteder i utlandet. HiSTs handlingsplan for internasjonalisering (revideres 2008) bygger på de målene og strategiene som ligger til grunn i Strategisk plan for HiST. Handlingsplanen skal være retningsgivende for hovedlinjene i arbeidet med internasjonalt samarbeid på tvers av avdelingene, samtidig som hver avdeling beholder sitt faglige særpreg og fokus.

HiST skal sørge for at høyskolen til enhver tid har en offensiv handlingsplan for internasjonalisering, som gjør at HiST planmessig kan øke student- og lærerutvekslinga. I tillegg skal alle bachelorprogram omfatte et tilbud om utenlandsopphold. HiST skal utvikle eller videreutvikle studieprogrammer som gir samtlige studenter, uavhengig om de reiser ut eller ikke, et internasjonalt perspektiv og internasjonal kompetanse – både faglig og kulturelt. HiST skal også gi studentene fag- og kulturkunnskaper nok til å kunne opptre profesjonelt på en internasjonal arena.

HiST ønsker å øke antallet utvekslingsstudenter i perioden, både inn- og utreisende, og vil utnytte felleseuropeiske virkemidler for å øke mobiliteten. Alle bachelor- og masterprogrammer skal gi egne studenter tilbud om et studie- eller praksisopphold i utlandet, som en del av utdanningen innen utgangen av perioden. Det er en målsetning at 10 % av HiSTs studenter skal benytte seg av dette tilbudet. Utvekslingen skal primært foregå innenfor rammene av utvekslingsprogrammer og institusjonsavtaler, og ha minimum tre måneders varighet. I tillegg vil en del studenter delta på kortere utvekslingsopphold i forbindelse med praksisstudier. Studentene skal oppmuntres til å velge utvekslingsopphold også utenfor engelskspråklige områder. Utvekslingen innen programmene Nordplus og Erasmus skal økes. HiST skal ha en operativ avtaleportefølje som sikrer mobilitet basert på kontinuitet, samarbeid og kvalitet. Full måloppnåelse tilsier ca 250 innreisende internasjonale studenter ved HiST årlig. Det er antydning at det kan forventes en økning opp til ca 150 internasjonale studenter i løpet av de nærmeste 3-4 år.

DMMHs internasjonale strategi

DMMH har satt et særlig fokus på internasjonalisering og flerkulturalitet ved å ha etablert et eget Bachelorprogram for førskolelærerutdanning med en slik fordypning. Denne satsningen har krevd at DMMH har utvidet sitt kontaktnett i andre land. Nye bilaterale avtaler er inngått både i øst- og vest-europeiske land og i Sør-Afrika. DMMH målsetting om enda større internasjonal satsning

vises også konkret ved at høyskolen har en internasjonal koordinator i 100 % stilling fra 1. august 2007.

DMMH leder et nettverk for førskolelærerutdanning og førskoleutvikling i sørlige Afrika hvor lærer- og studentutveksling er en side av virksomheten.

Strategisk plan for DMMH legger vekt på at studentutvekslingen med utlandet skal økes og at modulen på engelsk, "Comparing Childhoods" skal videreutvikles. I tillegg ønsker høyskolen å iverksette engelskspråklig videreutdanning for å tiltrekke seg flere utenlandske studenter.

Internasjonalt forskningssamarbeid skal utvikles og DMMHs vitenskapelige virksomhet skal synliggjøres bedre i utlandet. For å stimulere til bredere internasjonal orientering blant de ansatte ønsker DMMH å sette av midler til forskningsstipend i utlandet. En ønsker også å få besøkende forskere fra utenlandske institusjoner til for lengre opphold ved høyskolen.

3.2.3. Internasjonale strategier for Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, SiT, StudiebyEN og VT

Trondheim kommunes internasjonal strategi

Det internasjonale aspektet er framtreddende i Trondheims kommuneplan, vi siterer følgende sentrale punkter:

"Trondheim som bysamfunn skal ha fokus på nærhet, omsorg og trygghet, åpenhet og deltakelse, toleranse og respekt for andre mennesker. Byen skal preges av mangfold og variasjon i tilbud og opplevelser, og et internasjonalt perspektiv."

"Trondheims internasjonale tradisjon med et kulturelt mangfold, med åpenhet, toleranse og respekt for andre skal ivaretas..."

"Trondheim skal i 2010 være en åpen og mangfoldig kulturby og en naturlig møteplass i internasjonal sammenheng, en by hvor toleranse og respekt for andre er grunnleggende."

Sør-Trøndelag fylkeskommunes internasjonale strategi

Fylkeskommunens internasjonale strategi sikter bl.a. på å internasjonalisere regionens samfunnsliv, prioritere internasjonalt arbeid innenfor videregående skoler, styrke det etablerte internasjonale samarbeidet med regioner/byer og utveksle erfaring og kunnskap for å fremme bærekraftig utvikling.

Ett av de konkrete punkter vedtatt av fylkestinget 25. april 2007 som en oppfølging av internasjonal strategi lyder:

1. Arbeidet med å utvikle strategi med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere settes i gang.
2. Strategien med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere må også innbefatte hvordan vi kan bidra til at de lettere kan få kompetansevurdering og godkjenning av utdanning fra tidligere hjemland. Antirasistisk utvalg involveres i arbeidet med dette punktet.

Vedtaket iverksettes blant annet ved at fylkeskommunen holder seg orientert om arbeidet som prosjektgruppen om internasjonale studenter gjennomfører, og vil blant andre vise til dette i oppfølgingen av vedtaket.

SiTs internasjonale strategi

SiT har en visjon og en virksomhetsidé som gjelder alle studenter. I flere delstrategier inngår egne punkter om internasjonale studenter.

SiTs overordnede visjon:

Henrykte studenter – felles engasjement

SiTs virksomhetsidé (utdrag):

SiT skal bidra til at studentene trives i Trondheim og at flere ønsker å komme hit.

I samarbeid med studentene skal vi tilby et attraktivt velferdstilbud, og varer og tjenester som de har behov for.

I en av SiTs delstrategier inngår følgende punkt:

SiT skal sørge for god integrasjon av internasjonale studenter, og avklare ansvarsforhold mellom utdanningsinstitusjoner og SiT.

Særlige strategier hos SiT som gjelder studentboliger:

- Bidra til at alle studenter i Trondheim skal bo i en trygg og rimelig bolig.
- Utvikle og bygge boliger som dekker studentenes behov i dag og i framtiden.
- Arbeide i nært samarbeid med utdanningsinstitusjonene/læringsmiljøene, studentmiljøene/frivillighetskulturen og Trondheim kommune.
- Styrke det sosiale bomiljøet.

StudiebyENs internasjonale strategi

Foreningen StudiebyENs visjon lyder:

Trondheim skal være studieby nr 1 –
den foretrukne studiebyen i Norge
og oppnå global status som studieby.

I denne ambisiøse visjonen ligger at internasjonalisering er viktig.

StudiebyEN ser på internasjonale studenter i Trondheim som et viktig bidrag til å gjøre byen mer internasjonal. Rekruttering av internasjonale studenter er viktig, på lik linje med tilrettelegging for at internasjonale studenter skal oppleve Trondheim som en god by å studere i. StudiebyENs ”Tak over hodet”-garanti er tilgjengelig for internasjonale studenter, og stadig flere av dem benytter garantien, når reservert bolig hos SiT Bolig ikke er tilgjengelig ved ankomst.

Velferdstingets (VT) internasjonale strategi

VT skiller ikke mellom norske og internasjonale studenter, og har derfor ikke egne politiske vedtak eller strategier vedrørende internasjonale studenter. VT forbereder behandling av en sak om spørsmålet i januar 2008.

3.2.4. Strategiene sett under ett

Alle tre utdanningsinstitusjoner har strategier for internasjonalisering som innebærer sterk økning i antall internasjonale studenter i Trondheim. Det arbeides bredt med å utnytte en rekke internasjonale programmer for å oppnå dette. Kommunen og fylkeskommunen, sammen med SiT, VT og StudiebyEN, støtter alle opp under utdanningsinstitusjonenes strategier på dette området.

Utdanningsinstitusjonenes satsninger på å tiltrekke seg flere internasjonale studenter har i de senere år lyktes i høy grad. Økningen er så sterk at det kommer til syne flaskehalser i tilretteleggingen for de internasjonale studentene. De administrative enheter som tar seg av utdanningsinstitusjonenes

kontakt og saksbehandling i forbindelse med internasjonale studenter, har fått økte arbeidsoppgaver. Den sterke økningen merkes også av SiT, særlig i forbindelse med behovet for boliger til stadig flere internasjonale studenter. Veksten viser seg også gjennom økt behov for plass i barnehager for barn av internasjonale studenter.

Utdanningsinstitusjonene har i varierende grad planer for hvor mange internasjonale studenter de ønsker å ha på campus i årene framover. Samtidig får utdanningsinstitusjonene gjennom sine budsjetter fastsatt tall for totalt antall studenter de forutsettes å ha i det enkelte studieår. Uten definerte mål for antallet internasjonale studenter i det enkelte år, vil det bli stigende vanskeligheter med å legge til rette for at de internasjonale studentene skal få gode studie- og oppholdsforhold når de kommer hit.

Det er ut fra dette behov for en samordnet gjennomgang av de internasjonale strategiene, som også omfatter en grundig konsekvensanalyse.

Regjeringen har satt i gang arbeidet med en stortingsmelding om internasjonalisering av utdanning. Meldingen vil omhandle internasjonalisering i videregående opplæring, fagskoleutdanning og høyere utdanning. Det tas sikte på å legge frem stortingsmeldingen høsten 2008.

Lokalt er utdanningsinstitusjonene, kommunen og fylkeskommunen i ferd med å gjennomføre prosesser med å revidere sine internasjonale strategier.

NTNU har igangsatt gjennomgang av sin strategi for internasjonalisering, som vil bli fullført i løpet av 2008. HiSTs handlingsplan for internasjonalisering revideres 2008.

Ved DMMH vil ny handlings- og strategiplan for internasjonalisering bli utarbeidet i løpet av våren 2008. VT forbereder behandling av spørsmål om internasjonale studenter i januar 2008. Det regnes med at VT da skal ta standpunkt til bl a boliggaranti og tilbud om norskkurs for alle internasjonale studenter.

Trondheim kommune vil i løpet av våren 2008 utforme ny Internasjonal strategi for Trondheim. Utformingen av strategien vil skje i samarbeid med utdanningsinstitusjonene, næringslivet, kulturlivet og andre sentrale aktører. Rapporten "Internasjonale studenter i Trondheim" vil bli brukt som et viktig innspill i dette arbeidet.

Den internasjonale strategien er tenkt å inngå i Kommuneplanens strategidel som rulleres i 2008.

Forslag om ny felles internasjonal strategi for Nord- og Sør-Trøndelag skal legges fram for fylkestingene til behandling i juni 2008. I forarbeidet til denne vil en merke seg hva som blir Trondheim kommunes internasjonale strategi framover, og ser det som verdifullt at utdanningsinstitusjonene og de offentlige aktører søker et tettere samarbeid på dette området.

Det er viktig at arbeidet med å revidere de internasjonale strategiene samordnes, og at det åpnes for deltakelse i hverandres prosesser.

3.3. Studieprogrammer ved DMMH, HiST og NTNU

De spesielle programmene for internasjonale studenter ved DMMH, HiST og NTNU består av fire hovedtyper:

- Nordiske og europeiske utvekslingsprogrammer.
- Kvoteprogrammet for studenter fra utviklingsland, land i Sentral- og Øst-Europa samt Sentral-Asia.
- Bilaterale utvekslings- og samarbeidsavtaler.
- Praksisutveksling.

Det største nordiske utvekslingsprogrammet heter Nordplus, og det mest brukte europeiske utvekslingsprogrammet heter Erasmus.

Kunnskapsdepartementet beskriver målsettingen med *kvoteprogrammet* bl a slik:

Målsettingen er å tilføre studentene relevant kompetanse som kan komme hjemlandene til gode når studentene reiser tilbake etter endt utdanning. Samtidig bidrar ordningen til å styrke norske læresteders deltakelse i det globale kunnskapssamarbeidet.

Programmet på landsbasis omfatter nå 1100 studieplasser, av disse er 175 plassert ved NTNU.

Studieprogrammer ved NTNU

Internasjonalt Masterstudium
for Masterstudenter på Kvoteprogrammet
for Masterstudenter med selvfinansiering

Felles Mastergrad-studier
Erasmus Mundus

PhD-studier under Kvoteprogrammet

Uttekslingsprogrammer

Erasmus
Sokrates
Nordplus
Andre utvekslingsprogrammer

Innføringsprogram IFUS (med forhåndsløfte om opptak)
Ordinært studium for studenter med fullført IFUS

Studieprogrammer ved HiST

Uttekslingsprogrammer

Erasmus
Nordplus
Andre utvekslingsprogrammer

Praksisutveksling

Gradsstudier under kvoteprogrammet

Gradsstudier med selvfinansierte

Studieprogrammer ved DMMH

Utteksling med europeiske land 3 mnd

Utteksling med afrikanske land 3 mnd

Felles bachelorprogram med svensk høgskole (Fra 2008)

3.4. Utvekslingsprogrammer organisert av IAESTE og AISEC

I tillegg til utdanningsinstitusjonenes program for utveksling av studenter i studier, finnes også en rekke organisasjoner som har som formål å skaffe studentene praksis i arbeidslivet i utlandet. SiT er mororganisasjon til IAESTE, (International Association for Exchange of Students for Technical Experience) som årlig utveksler ca 120 studenter med andre nasjoner. I tillegg driver AISEC og andre studentorganisasjoner med praksisutveksling innenfor økonomi, administrasjon og andre

fagområder. SiT samarbeider med disse organisasjonene, og er behjelpelig med å skaffe bolig til de internasjonale studentene som kommer til Trondheim. Dette kan dreie seg om 20-30 studenter hver sommer, og av og til noen utover høsten.

3.5. Beskrivelse av de internasjonale studentene

3.5.1. Innledning

Studiemiljø, studentmiljø og bymiljø i Trondheim er blitt mye mer internasjonalt i løpet av de senere år. Antallet studenter i Trondheim med internasjonal bakgrunn har økt sterkt, og vi hadde i 2007 ca 1400 internasjonale studenter som studerte i kortere eller lengre tid i Trondheim (antallet regnet etter definisjon A på internasjonale studenter, jf pkt 3.5.2 nedenfor).

Når antall studenter oppgis må en generelt være oppmerksom på at det kan være tale om antallet studenter som studerer her i hele eller deler av året (dvs antall "hoder"), eller ekvivalent antall helårs-studenter. Dersom vi har 100 internasjonale studenter som er her i ett semester, vil de telle som 100 "hoder", og som 50 helårs-studenter. Vi holder oss i det følgende til antall "hoder".

Kommunen anslår at det bor ca 9 000 innvandrere fra omtrent 100 nasjoner i Trondheim. De største nasjonalitetsgruppene er Vietnam, Tyrkia, tidligere Jugoslavia, Iran og Irak.

Disse tallene viser at de internasjonale studenter utgjør en betydningsfullt element i "Internasjonale Trondheim".

De internasjonale studentene utgjør ikke en ensartet gruppe. Studentene er fordelt på ulike studieprogrammer, lengden på oppholdet i Trondheim varierer, de har forskjellige språk og ulike kulturbakgrunn, og forskjellig alder og familiesituasjon. De fleste studerer på engelsk, men noen følger studieopplegg på norsk.

3.5.2. Tre forskjellige definisjoner på internasjonale studenter

Vi kan definere gruppen av internasjonale studenter ulikt, avhengig av formålet med definisjonen. Nedenfor presenteres forsøk på tre definisjoner av ulike bredde på internasjonale studenter i Trondheim.

Definisjon A (Smal):

Studenter som reiser fra sitt hjemland for å studere ved DMMH, HiST eller NTNU i en kortere eller lengre periode, og som har fått opptak gjennom programmer spesielt tilrettelagt for internasjonale studenter. Studentene forutsettes å returnere til hjemlandet etter at studieperioden er avsluttet

Merknad:

Denne definisjonen er dekkende for studentene som deltar i utvekslingsprogrammer og i kvoteprogrammet. Disse studentene må nødvendigvis ha kontakt med internasjonal seksjon eller lignende ved utdanningsinstitusjonenes administrasjon.

Samarbeidsavtalene mellom SiT Bolig og utdanningsinstitusjonene omfatter de av internasjonale studenter som faller innenfor denne definisjonen, bortsett fra PhD-studenter. PhD-studenter betaler, med enkelte unntak, ikke semesteravgift og har dermed ikke tilgang til alle tilbud fra samskipnaden, først og fremst gjelder det boliger og barnehageplasser.

Bruker vi denne definisjonen kan det anslås at vi har 1400 internasjonale studenter i Trondheim i dette året. Dette er 5,0 % av det samlede studenttallet i Trondheim i 2007 som er beregnet til 27 557. Tar en hensyn til at de internasjonale studentene har gjennomsnittlig kortere studietid enn ett år, er denne andelen noe mindre.

Definisjon B (Svært vid):

Studenter ved DMMH, HiST eller NTNU med annet statsborgerskap enn norsk, eller med norsk statsborgerskap i tillegg til annet, og dessuten studenter med norsk statsborgerskap som ikke har norsk (eller samisk) som morsmål.

Merknad:

Denne definisjonen kan brukes når en vil få fram at det er svært mange internasjonale studenter i Trondheim, fordi den omfatter mange studenter med innvandrerbakgrunn og dessuten norsktalende studenter med utenlandsk tilknytning. Definisjonen er ikke svært presis, og de kan være vanskelig å bruke ved rapportering av antallet internasjonale studenter.

Bruker vi denne svært vide definisjonen kan det anslås at vi har mer enn 2 000 internasjonale studenter i Trondheim i dette året.

Definisjon C (Middels vid):

Studenter som kommer fra utlandet, og som ikke har norsk statsborgerskap, for å studere ved DMMH, HiST eller NTNU i en kortere eller lengre periode.

Merknad:

Denne definisjonen er dekkende for alle utenlandske studenter ved utdanningsinstitusjonene, uavhengig av om de deltar i utvekslings-/kvoteprogram eller ikke.

Sammenlignet med definisjon A omfatter denne definisjonen også utenlandske studenter som kan ha til hensikt å fortsette studier, eller å arbeide i Norge, etter fullført studieopphold. Den forutsetter heller ikke at studentene har fått opptak gjennom programmer spesielt tilrettelagt for internasjonale studenter. En svensk student som har fått opptak ved et av de vanlige gradsprogrammene faller derfor innenfor denne definisjonen.

De internasjonale studentenes egne organisasjoner i Trondheim er åpne for studenter som dekkes av denne definisjonen.

Bruker vi denne middels vide definisjonen kan det anslås at vi har minst 1500 internasjonale studenter i Trondheim i dette semesteret.

Når føringene fra Bologna-erklæringen av 1999 blir etterlevd, gjøres studier også i andre land enn hjemlandet mer attraktive. Innføringen av gjenkjennbare og sammenlignbare grader, likeverdige to-gradssystemer (Bachelor og Master) og et felles europeisk krediteringssystem - ECTS, bidrar alle til dette. Virkningen blir større internasjonal studentmobilitet, både gjennom utvekslingsprogrammer og ved at studenter følger vanlige studieprogrammer i andre land enn hjemlandet. En kan derfor vente at det vil bli flere studenter som studerer internasjonalt uten å delta i særskilte utvekslingsprogrammer.

3.5.3. Bruk av definisjon i dette prosjektarbeidet

Prosjektgruppen anser definisjon C (middels vid) for å være mest dekkende i generell sammenheng når en omtaler internasjonale studenter i Trondheim. Vi regner da utenlandske studenter som faller innenfor denne definisjonen som internasjonale studenter, uansett om de følger vanlige studieprogrammer eller egne programmer for internasjonale studenter. Også uavhengig av om studentene vil returnere til hjemlandet etter fullført studieopphold. Disse studentene bidrar alle til å gi studie- og studentmiljøet et internasjonalt preg.

Når det gjelder utdanningsinstitusjonenes administrative kontakt med internasjonale studenter, vil den være størst for utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram. Det er disse studentene som har størst behov for tilrettelegging, og da først og fremst for boliger.

I slike sammenhenger holder prosjektgruppen seg til den smalere definisjon A, som vil bli brukt av utdanningsinstitusjonene. Den vil også bli brukt av SiT i administrativ sammenheng i forbindelse med mye av den spesielle tilrettelegging for internasjonale studenter.

I de fleste andre sammenhenger vil SiT, Trondheim kommune, StudiebyEN og studentorganer-/organisasjoner forholde seg til internasjonale studenter uavhengig av om de er utvekslingsstudenter eller studenter under kvoteprogram, eller om de er studenter på vanlige studieprogram. Det betyr at en da holder seg til definisjon C.

3.6. Antall internasjonale studenter i 2007 - Prognoser fram til 2020

Det har vært tett dialog med de ansvarlige for studieprogrammene for internasjonale studenter ved utdanningsinstitusjonene, for å få fram informasjon om programmene og studenttallene. Tallene som gjengis nedenfor gjelder internasjonale studenter som er registrert på de spesielle studieprogrammer utdanningsinstitusjonene har for internasjonale studenter. Det skilles ikke mellom studenter med ulikt lange studieopphold i Trondheim. Studenter som telles med for det enkelte år har dermed svært forskjellig lengde på studieoppholdet. Studenttallene som framkommer her er derfor ikke direkte sammenlignbare med tallene som i andre sammenhenger oppgis for "ekvivalent antall helårsstudenter" ved utdanningsinstitusjonene.

Tallene for 2007 er ennå noe usikre, men i forhold til de behov prosjektgruppen har hatt i sitt arbeid, er usikkerheten så liten at den ikke medfører noe problem.

3.6.1 NTNU i 2007

Antall internasjonale studenter som oppholder seg ved NTNU i løpet 2007	Anslag med mindre annet er angitt	
Masterprogrammer		
Masterstudenter med egenfinansiering	130	
Masterstudenter på Kvoteprogrammet	168	
Felles Mastergrader med partnere, og sandwich	5	
Sum Masterstudenter	303	
Ph D studenter på Kvoteprogrammet	65	
Sum Master- og PhD-studenter	368	Registrert antall
Uttekslingsprogrammer		
Erasmus		
Sokrates		
Nordplus		
Andre		
Erasmus Mundus		
Sum utvekslingsstudenter	869	Registrert antall
Innføringsprogram IFUS (med forhåndsløfte om opptak)	22	
Ordinært studium for studenter med fullført IFUS	25	
Sum studenter på innføringsprogram og etterfølgende studier	47	Registrert antall
Sum internasjonale studenter ved NTNU	1284	Registrert antall

3.6.2 Prognose for NTNU 2008 - 2020

NTNUs langsiktige forventninger til utviklingen i antallet internasjonale studenter på deres campuser kan oppsummeres slik:

- Internasjonalt masterprogram, med tillegg av Ph D-opplegg fra kvoteprogrammet, øker fra ca 370 i 2007 til ca 700 i 2020 (2-årig til 3-årig studieperiode).
- Antallet studenter på utvekslingsprogrammer øker fra 870 til ca 1100 (1-årig eller kortere studieperiode).
- Antallet studenter på internasjonalt innføringsprogram og etterfølgende studier øker fra 50 til 100 (1-årig til 6-årig studieperiode).
- Kvoteprogrammets omfang ved NTNU ventes utvidet i 2008, noe som trolig vil bety fra 25 til 75 flere studenter på kvoteprogram i Trondheim. De fleste av disse studentene følger masterprogrammer, mens noen arbeider med PhD-graden.

Samlet antall internasjonale studenter ved NTNU i 2007 er 1284, og tallet antas å øke til vel 1900 i 2020 om de nevnte forventningene slår til.

NTNU ønsker at antallet av egne studenter som til enhver tid har internasjonalt studieopphold svarer til antallet internasjonale studenter som oppholder seg ved NTNU. Det betyr at en i 2020 bør ha ute vel 1900 av egne studenter.

Samlet antas studenttallet ved NTNU å kunne øke med opp til 11 % samlet i perioden fram til 2020, jf utredninger i forbindelse med Campusutvikling i Trondheim (CiT). Antallet internasjonale studenter vil i prosent øke raskere enn økningen i totalt antall studenter, dersom forventningene vi har beskrevet slår til.

3.6.3 HiST i 2007

Antall internasjonale studenter som oppholder seg ved HiST i løpet av 2007	Anslag med mindre annet er angitt
Uttekslingsprogrammer	
Erasmus	
Nordplus	
Andre	
Sum utvekslingsstudenter	79 Registrert antall
Praksisutvekslingsstudenter – under 3 mnd opphold	10 Registrert antall
Gradsstudenter på kvoteprogrammet	5 Registrert antall
Selvfinansierte internasjonale gradsstudenter	5 Registrert antall
Sum internasjonale studenter ved HiST	99 Registrert antall

3.6.4 Prognose for HiST 2008 - 2020

HiSTs forventninger til utviklingen i antallet internasjonale studenter blir forstått slik at HiST vil få en økning til 250 i løpet av perioden fram til senest 2020. En aktuell fordeling av disse studentene følger nedenfor:

Uttekslingsprogrammer	Samlet 220
Erasmus	
Nordplus	
Andre	
Praksisutveksling	20
Kvoteprogrammet	5
Selvfinansierte internasjonale gradsstudenter	5
Sum	
250	

3.6.5 DMMH i 2007

Antall internasjonale studenter som oppholder seg ved DMMH i løpet av 2007	Anslag
Utveksling med europeiske land 3 mnd	12
Utveksling med afrikanske land 3 mnd	4
Felles bachelorprogram med svensk høgskole (Fra 2008)	
Sum	16

3.6.6 Prognose for DMMH 2008 – 2020

DMMH vil ut fra sin strategiske satsning på internasjonalisering komme til å få en økning. Med ca 35 studenter (hovedsakelig på 3 mnd opphold) i 2008, 50 i 2009, kan et forsiktig anslag for 2020 ligge på 70 studenter.

3.6.7 Samlet antall studenter ved DMMH, HiST og NTNU i 2007

Når en summerer tallene som er angitt foran for DMMH, HiST og NTNU blir resultatet slik:

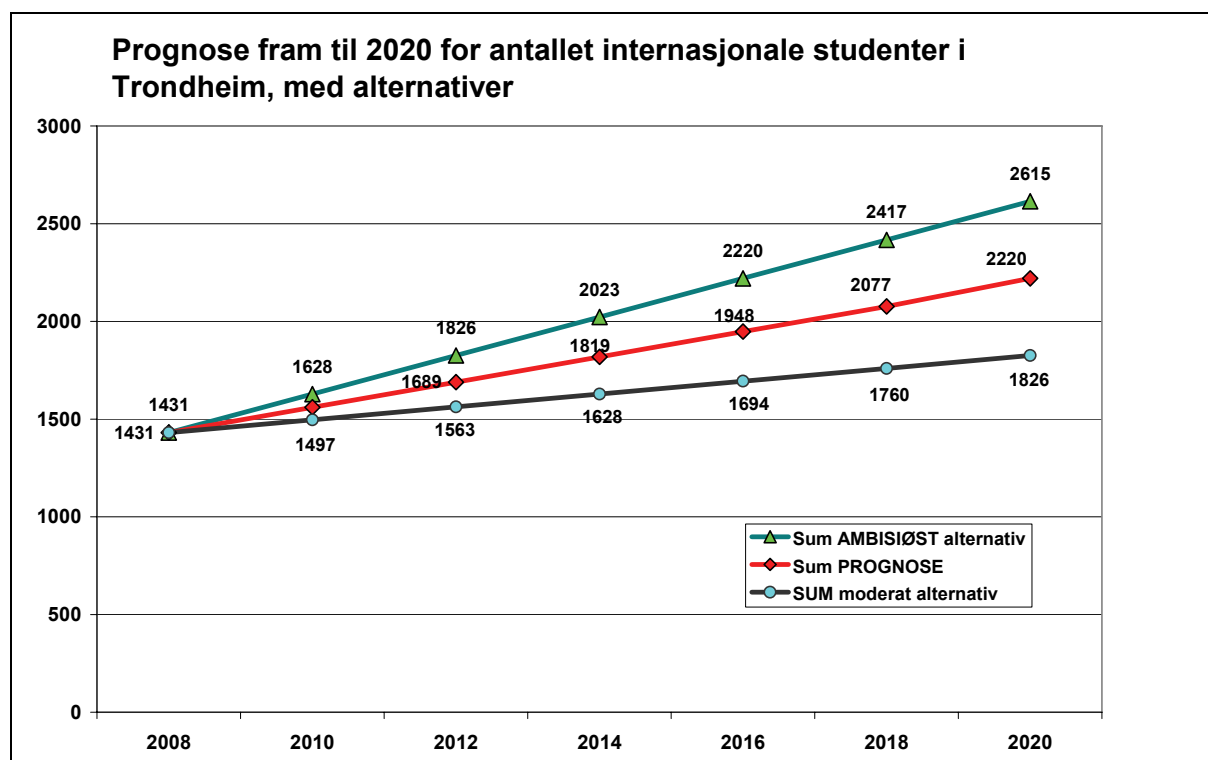
Antall internasjonale studenter som oppholder seg ved DMMH, HiST og NTNU i løpet av 2007	
Sum internasjonale studenter ved NTNU	1284
Sum internasjonale studenter ved HiST	99
Sum internasjonale studenter ved DMMH	16
SUM internasjonale studenter ved DMMH, HiST og NTNU i 2007	1399

3.6.8 Tre prognoser for antallet internasjonale studenter fram til 2020

Det vil være krevende for DMMH, HiST og NTNU å mestre en så sterk økning i antallet internasjonale studenter som prognosene vi her har lagt fram vil innebære. Prosjektgruppen har funnet det nyttig å stille opp to alternativer til denne prognosen, med et mer moderat og et enda mer ambisiøst alternativ. For det moderate alternativet regner vi med at økningen i studenttallet fra 2008 til 2020 bare blir 50 % mindre enn prognosen. For det mest ambisiøse alternativet regner vi med at økningen blir 50 % større.

Prognoser for antall internasjonale studenter som oppholder seg ved DMMH, HiST og NTNU i 2020	
Prognose	2240
Moderat alternativ	1838
Ambisiøst alternativ	2615

Grafen nedenfor viser (med jevn økning fra 2008 til 2020) antallet internasjonale studenter i Trondheim for annet hvert år, for henholdsvis prognosen og alternativene. Tallene for de aktuelle år blir brukt lengre ut i rapporten.

4 Internasjonale studenter i Trondheim: Dagens situasjon

4.1 Formalitetene som gjelder for internasjonale studenter

For å studere i Norge trenger utenlandske statsborgere oppholdstillatelse. UDI og politiet administrerer de detaljerte bestemmelsene om dette. Det er noe lettere krav for studenter fra EØS- og EFTA-området, enn for studenter fra andre land.

Det er krevende å forholde seg til bestemmelsene, både for studentene og for utdanningsinstitusjonene. Ønsker en å studere i Norge må en først få plass ved en godkjent utdanningsinstitusjon. Når en har fått studieplass må en søke om oppholdstillatelse. Andre enn

EØS- og EFTA-studenter må søke om oppholdstillatelse ved norsk utenriksstasjon fra hjemlandet sitt, og oppholdstillatelsen må som regel være innvilget før studenten reiser til Norge.

Ved søknad om oppholdstillatelse må bl a følgende dokumenter vedlegges:

- Opptaksbrev fra den utdanningsinstitusjon hvor en er tatt opp.
- Dokumentasjon på bolig.
- Dokumentasjon på underhold (dokumentasjon på støtte fra Statens Lånekasse og/eller dokumentasjon på at et bestemt beløp - i 2007 – 2008 kr 82.900 - er satt inn på norsk bankkonto i søkerens navn eller på utdanningsinstitusjonens konto for dette formålet).

En student fra EØS- og EFTA-land trenger ikke sende dokumentasjon på bolig, og vedrørende underhold er det nok med erklæring / dokumentasjon på at studenten er sikret tilstrekkelige midler under oppholdet i Norge.

Studenter og utdanningsinstitusjoner må forholde seg til disse bestemmelsene.

Utdanningsinstitusjonene bidrar til å lette studentenes arbeid med å oppnå oppholdstillatelse, bl a ved å være effektive i arbeidet med å utferdige de bekreftelser studentene trenger å legge ved søknaden.

For studentene fra andre land enn EØS- og EFTA-landene er det av svært stor betydning at utdanningsinstitusjonene i Trondheim kan gi bekreftelse på at bolig hos SiT er sikret, i og med at studieplass er innvilget. Hittil har utdanningsinstitusjonene gitt studenter fra land både innenfor og utenfor EØS og EFTA den samme behandling mht bekreftelse på bolig. Slik boliggaranti oppfattes av utdanningsinstitusjonene som et virkningsfullt tiltak for å fremme rekrutteringen av internasjonale studenter til Trondheim.

UDIs krav om dokumentasjon på underhold byr på praktiske problemer for de berørte studentene. For å ha norsk bankkonto må en ha oppholdstillatelse og eget personnummer i Norge. UDI gir ikke oppholdstillatelse før studenten har en konto i Norge med innestående beløp på kr 82.900 i 2007-2008. Som en forstår forhindrer hvert av disse to kravene det andre fra å kunne bli oppfylt.

Studentene trenger derfor assistanse fra utdanningsinstitusjonene, eller fra noen som opptrer på vegne av utdanningsinstitusjonene. I Trondheim er dette problemet løst ved at SiT (på vegne av utdanningsinstitusjonene) har egne bankkonti som brukes til å ta vare på beløpet for studentene, inntil han/hun har fått oppholdstillatelse, eget personnummer samt egen konto i norsk bank.

Studenter som kommer hit på kvoteprogrammet får studielån fra Statens lånekasse. Lånet kan likevel ikke utbetales før studenten har egen konto i norsk bank. Konto kan ikke opprettes før personnummer er tildelt fra Folkeregisteret, noe som tar en del tid. Dermed oppstår det likviditetsproblemer i første del av studieoppholdet for noen av disse studentene.

Mange internasjonale studenter ønsker at bestemmelsene og praktiseringen av dem skal forenkles. Kravet til hvordan underhold skal dokumenteres for studenter som ikke kommer fra EU- og EØS-, oppfattes som særlig formalistisk.

4.2 Opptak og mottak

Søknader fra internasjonale studenter om opptak som utvekslingsstudent, kvotestudent eller som selvfinansierende student ved internasjonale master-programmer i Trondheim, behandles av utdanningsinstitusjonene selv. Norske studenter og utenlandske studenter med foreskrevet søknadsgrunnlag, får sine søknader om opptak til vanlige gradsstudier ved norske universiteter og høyskoler behandlet av Samordna opptak.

Samordna opptak (SO) er et serviceorgan for norske offentlige høyskoler og universitet ved opptak av søkere til deres grunnutdanninger. Samordna opptak er faglig underlagt et styre oppnevnt av Kunnskapsdepartementet (KD), og er organisert som en enhet ved Universitetet i Oslo.

Internasjonale søkere som må få sine søknader behandlet av utdanningsinstitusjonene selv, kommer fra mange forskjellige land, og legger fram dokumentasjon som ikke er i standardisert form. Dette betyr mye arbeid for saksbehandlerne som skal kontrollere og vurdere søknadene.

NTNU

I forhold til opptak, forhåndskrav, krav ved ankomst deler NTNU studentene inn i seks hovedgrupper:

1. Utvekslingsstudenter.
2. Studenter som vil følge internasjonalt Master-studium.
3. Studenter på kvoteprogrammet
4. Studenter som kommer for å ta ulike grader i Trondheim.
5. Studenter som ikke skal ta grader; ofte med særskilte stipendordninger.
6. PhD – studenter.

Før studentene kommer til NTNU, gjennomføres:

- Søknadsbehandling.
- Opptak på programmer.
- Utsendelse av skriftlig informasjon ang. opptak på programmer.
- Utsendelse av boliginformasjon/ praktisk informasjon.
- Informasjon om visum/ oppholdstillatelse.
- Invitasjon til deltakelse på "Orientation days" før hvert semester.

HiST

HiST har følgende kategorier internasjonale studenter:

- Utvekslingsstudenter
- Studenter på kortvarige praksisopphold
- Studenter på kvoteprogrammet

Før studentene kommer til HiST, gjennomføres:

- Søknadsprosess og opptak på avdelingsnivå.
- Utsendelse av skriftlig informasjon.

4.3 Informasjon til internasjonale studenter før, ved og etter ankomst til Trondheim

NTNU

Internasjonal seksjon har egne nettsider der de ulike studentkategoriene kan finne det meste av informasjonen de har behov for både før, ved og etter ankomst. I tillegg har majoriteten av de internasjonale studentene kontakt pr epost med saksbehandlerne ved Internasjonal seksjon.

Uka før studiestart i høstsemesteret får alle nye internasjonale studenter ved NTNU (utvekslingsstudenter, mastergradsstudenter, PhD studenter og studenter under innføringsprogrammet i norsk) tilbud om å delta på "Orientation week". Her får deltagerne informasjon om hvordan finne fram i systemet i forbindelse med semesterkort, studentkort, fag-/eksamens-oppmelding, praktisk tilrettelegging for avtale med politiet (vedr oppholdstillatelse) og med Folkeregisteret, foredrag om norsk kultur, informasjon om ulike studentorganisasjoner/studentaktiviteter, informasjon om hva Studentsamskipnaden tilbyr, turer m.m. Under Orientation week tilbys også studentene å delta i fadderuka på Dragvoll, eller på fadderopplegget til linjeforeningene ved Gløshaugen, Tyholt og Øya.

I Orientation week inngår mottaksfest på Gløshaugen i samarbeid med SiT. I 2007 deltok ca 600 internasjonale studenter på dette arrangementet. Her gis informasjon fra internasjonal seksjon og SiT om tjenester på campus. SiT Kafe har ansvaret for matservering. Enkelte av HiSTs internasjonale studenter deltar også på arrangementet.

I vårsemesteret arrangeres "Orientation days" for nye internasjonale studenter.

De siste årene har det vært et samarbeid mellom Internasjonal seksjon og SiT Bolig om innhold på websider, slik at man unngår dobbeltinformasjon og utdatert informasjon.

HiST:

HiST har noe informasjon på sine nettsider, og utvekslingsstudentene får nødvendig informasjon på epost fra internasjonal koordinator ved avdelingene. Internasjonal koordinator ved SFS har ansvar for informasjon til og praktisk oppfølging av kvotestudentene (SFS står for Studier, FOU og samfunnskontakt, og er en seksjon i Høgskoleadministrasjonen ved HiST).

Mottak organiseres av internasjonalt ansvarlig i fadderorganisasjonen Quak!

- Studentene mottas på flyplass, jernbanestasjon, eller annet sted.
- Studentene følges til og gis bistand ved innkvartering
- Fadderordningen har egne tilbud til internasjonale studenter ved studiestart

Den enkelte avdeling orienterer sine utvekslingsstudenter etter ankomst, og introduksjonsopplegget varierer mellom studiestedene.

Internasjonal koordinator ved HiST har et spesielt ansvar for å dra i gang aktiviteter for internasjonale studenter på HiST-nivå.

SiT:

Før ankomst har mange av de internasjonale studentene kontakt med "nøkkelhusvertene" pr epost. (Nøkkelhusvertene tar i mot internasjonale studenter som ankommer Trondheim etter resepsjonens stengetid hos SiT Bolig på Moholt. Disse husvertene hjelper studentene med innflyttingsprosedyren, og leverer ut nøkler og informasjon som studentene trenger ved innflytting.) I disse epostene informeres det først og fremst om boligtilbudet, utlevering av nøkler, hvordan komme seg til resepsjonen på Moholt.

I forbindelse med semesterstart avholder SiT Bolig ukentlige informasjonsmøter der hovedmålgruppen er internasjonale studenter. I disse møtene informeres det om renhold, avfallshåndtering, brannvarslingssystemet, konflikter, husvertordningen, og annet.

SiT Idrett holder hver høst informasjonsmøte for nyankomne internasjonale studenter på Dragvoll idrettssenter. Her blir studentene informert om aktiviteter/tilbud/priser etc, og det holdes en omvisning i senteret.

En representant fra SiT deltar også i et av informasjonsmøtene under "Orientation week" på NTNU, der fokus hovedsaklig er på de ulike tilbudene SiT har og på de spesielle tilbud til internasjonale studenter.

På SiTs nettsider finnes det mye informasjon på engelsk, bl a om bolig. Informasjon i løpet av botiden legges i regelen ut på boligsidene. I tillegg distribueres tospråklig boliginformasjon på oppslagstavler og i postkasser.

Kapasitet for aktiviteter rettet mot internasjonale studenter

Tiltak for å legge forholdene godt til rette for internasjonale studenter, herunder inkludering, krever at utdanningsinstitusjonene og andre berørte organisasjoner har tilstrekkelig kapasitet til planlegging og gjennomføring av aktiviteter rettet mot denne studentgruppen. Skal vi klare å videreutvikle aktivitetene, samtidig som studenttallet stiger, må den administrative kapasiteten for disse oppgavene hos utdanningsinstitusjonene og SiT holde følge.

4.4 Språkkurstilbud, kulturkurs og sosiale arrangementer

Tilbud ved NTNU:

- Trinndelte norskkurs der en del av utvekslingsstudentene får tilbud om plass.
- "Survival courses in Norwegian" - "Crash courses" i norsk som tilbys utvekslingsstudenter og internasjonale mastergrads-studenter. Heller ikke her er antall plasser ikke stort nok til å dekke etterspørselen.
- Internasjonal seksjon ved NTNU støtter de internasjonale studentorganisasjonene (ICOT, ESN, ISU) økonomisk for at de skal kunne arrangere sosiale aktiviteter gjennom hele studieåret for sine medlemmer. Støtten benyttes også til drift av de internasjonale kjellerne ved Moholt studentby.
- I regi av sosialkonsulenten ved Internasjonal seksjon arrangeres det i løpet av året også noen sosiale arrangement for primært de internasjonale mastergrads-studentene som bl a Rørostur, forelesninger om forebyggende helse og ernæring under oppholdet i Norge, Studenterhytteturer i samarbeid med ICOT, ISU og ESN, skikurs og internasjonale kulturkvelder.

Tilbud ved HiST:

- Alle internasjonale studenter får begynnerkurs i norsk (ca 48 timer)
- Alle kan melde seg på kurset "*Introduction to Norway*".
- Det arrangeres felles tur til kysten (Studentparlamentet og Quak!)
- Det arrangeres ulike sosiale opplegg (for eksempel byvandring)
- En gang pr semester gjennomføres en fellessamling for kvotestudenter

Lignende tilbud i regi av Trondheim kommune:

a) norskopplæring (språk og kultur)

Hvert år bosettes 250-300 flyktninger/innvandrere fra "ikke-vestlige" land i Trondheim. De fleste av disse får tilbud om deltakelse i et toårig introduksjonsprogram. Gjennom deltakelse i programmet får den enkelte flyktning både norskopplæring, kunnskap om det norske samfunnet, og arbeidspraksis. Det er Kvalifiseringssenteret for innvandrere (INN) som koordinerer mottaks-, bosetnings- og kvalifiseringsarbeidet. Norskopplæring for voksne foregår også på Senter for voksenopplæring (SEVO) og ved Granskogen skole.

Internasjonale studenter omfattes ikke i dag av disse tilbudene, men det bør vurderes å opprette kontakt for å utveksle erfaring med, utnytte kompetansen og evt finne muligheter for konkret samarbeid.

b) sosiale arrangementer og fritidstilbud

Mange av byens og regionens tilbud er spesielt relevante og aktivt brukt av internasjonale studenter.

Biblioteket har blitt en av byens største internasjonale arenaer. Her finnes litteratur og aviser fra hele verden. I tillegg er Biblioteket arena for utstillinger og konserter av flerkulturell karakter. Kultursenteret ISAK er et kommunalt flerkulturelt senter for formidling og utøvelse av kultur. Senteret er arena for konserter, forestillinger, utstillinger, møter, seminarer og prosjekter av internasjonal karakter. Internasjonal kulturkomité, SOS rasisme og Latinamerika-gruppa i Trondheim har kontorer på ISAK.

Kulturenheten i Trondheim kommune har god oversikt over foreninger, organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner som engasjerer seg i internasjonalt arbeid. Den har også oversikt over hvilke arrangement som planlegges og hvilke prosjekter og tiltak som til enhver tid finnes innenfor området.

Selv om det finnes mange tilbud hos kommunen, er det usikkert i hvilken grad det er kjent blant de internasjonale studentene.

4.5 Oppgaver for internasjonale studenter i Trondheim som utføres av SiT

4.5.1 SiT Bolig

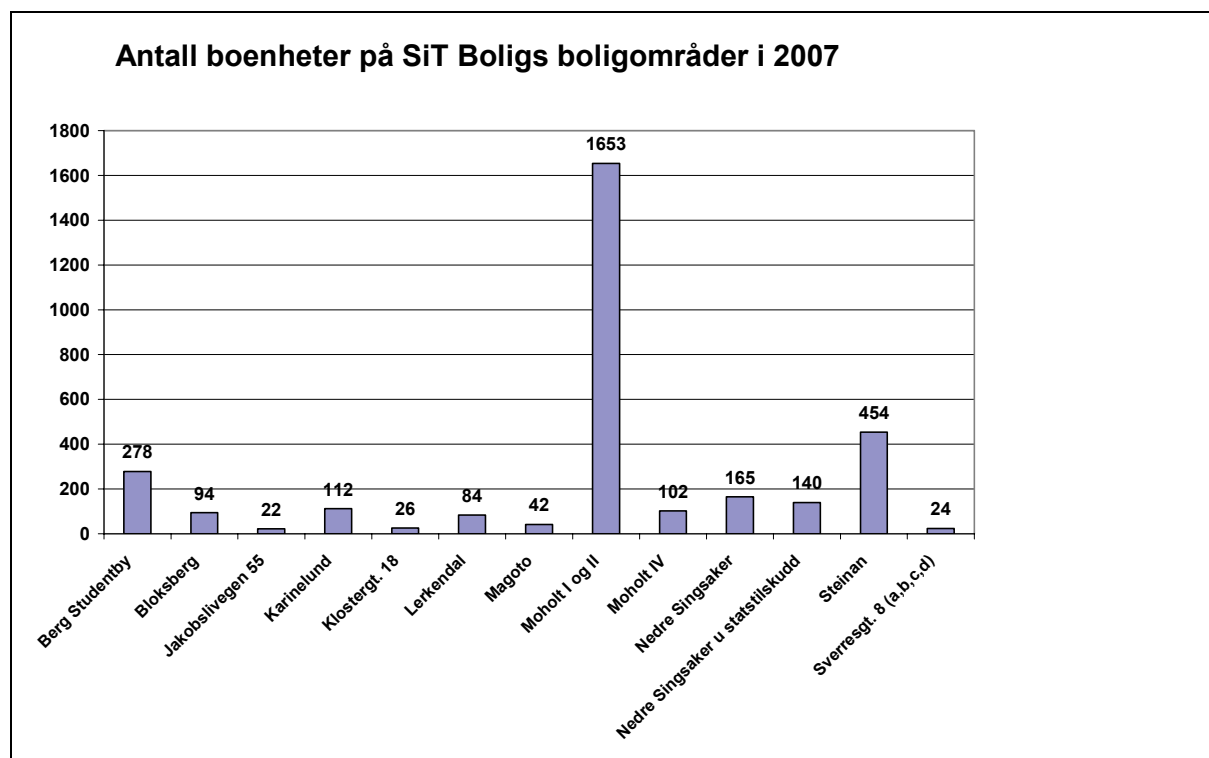
Boligtilbudet hos SiT Bolig

SiT disponerte høsten 2007 for utleie til studenter, 3 196 boenheter (hybler, dubletter og leiligheter). I dublettene og leilighetene er det plass til flere enn bare én student. 3 196 boenheter gir maksimalt plass for 4 066 studenter.

SiT Bolig har sine boliger spredt på mange områder. De største konsentrasjonene er på Moholt, Steinan og Berg.

Tabellen og grafen nedenfor viser fordelingen på områder og boligtyper.

SiT Bolig 2007	Antall	Ant.	Ant. fam-	Ant.	Antall	Hybel
	boenhet	Hybler	leiligheter	hybel-	parleil.	enheter
	.			leiligheter		
Berg Studentby	278	266	-	-	12	290
Bloksberg	94	9	-	38	47	141
Jakobslivegen 55	22	-	-	-	22	44
Karinelund	112	112	-	-	-	112
Klostergt. 18	26	24	-	-	2	28
Lerkendal	84	28	-	-	56	140
Magoto	42	42	-	-	-	42
Moholt I og II	1653	1332	321	-	-	2134
Moholt IV	102	-	-	-	102	204
Nedre Singsaker	165	30	16	51	68	257
Nedre Singsaker u statstilskudd	140	133	-	-	7	147
Steinan	454	405	-	11	38	503
Sverresgt. 8 (a,b,c,d)	24	-	-	-	24	24
Alle (sum)	3196	2381	337	100	378	4066

SiTs boligtilbud er tilpasset helårsstudenter. Nåværende studentbyer er ikke planlagt for å fungere som pensjonater. Det er best for studentene som bor der, for boligen og for SiT, at det enkelte leieforholdet er langvarig. For studenter med behov for bolig i svært korte perioder, f eks mindre enn 3 mnd, er ikke disse boligene hensiktsmessige. Hyppige inn- og utflyttinger er en belastning for andre berørte studenter, er arbeidskrevende for SiT Bolig, og sliter mer på boligene.

Boligutleie til internasjonale studenter

De fleste internasjonale studenter bor på studentbyene på Moholt og Steinan. Særlig på Moholt er andelen internasjonale studenter svært høy, og høyere enn 30 % på det meste.

Blant de internasjonale studentene ser det ut til å være en særlig positiv holdning til bomiljøet på Moholt. Mange av de internasjonale studentene som i utgangspunktet får tildelt bolig på andre studentbyer, søker om overflytting til Moholt. Årsakene til dette er bl a at studentene ønsker å delta i ulike arrangementer i de internasjonale studentkjellerne ISU og ICOT har på Moholt, at leieprisene er lave og at ”kompiser” allerede bor i studentbyen.

SiT Boligs oppfølging av internasjonale studenter i botiden avviker ikke i særlig grad fra oppfølgingen av norske studenter. Når det gjelder klager og nabokonflikter er ikke internasjonale studenter under- eller overrepresentert. I de tilfeller internasjonale studenter er involvert i klagesaker, dreier dette seg i all hovedsak om renhold og avfallshåndtering.

Det største antallet leiekontakter SiT Bolig hittil har hatt med internasjonale studenter i en enkelt måned er 885. Dette var tilfellet i august 2007. I tallet 885 inngår 43 familieleiligheter (tilsvarer 107 hybelenheter), 19 parleiligheter (tilsvarer 38 hybelenheter) og 823 enkelthybler. Totalt antall hybelenheter disse leiekontraktene omfatter er 968. Antallet internasjonale studenter som på det meste har bodd samtidig hos SiT dette året, er anslått til 915.

Arbeidet med bestilling av boliger for internasjonale studenter hos SiT Bolig

Fra NTNU bestilles det i hovedsak enkelthybler for nye internasjonale studenter, men SiT er også behjelpelig med dubletter til par. Når det gjelder familieleiligheter kommer det svært få bestillinger av dette i forbindelse med starten på studieperioden. I de fleste tilfeller ankommer studentenes familie til Norge 2-4 måneder etter at studenten selv kom hit. Internasjonale studenter med familie bor fra starten på hybel, og så søkes det om familieleilighet noen uker etter ankomst.

Samlet sett antar vi at SiT Boligs administrative arbeid i forbindelse med internasjonale studenters innflytting, er en del større sammenlignet med den andelen disse utgjør av samtlige leietakere på studentbyene.

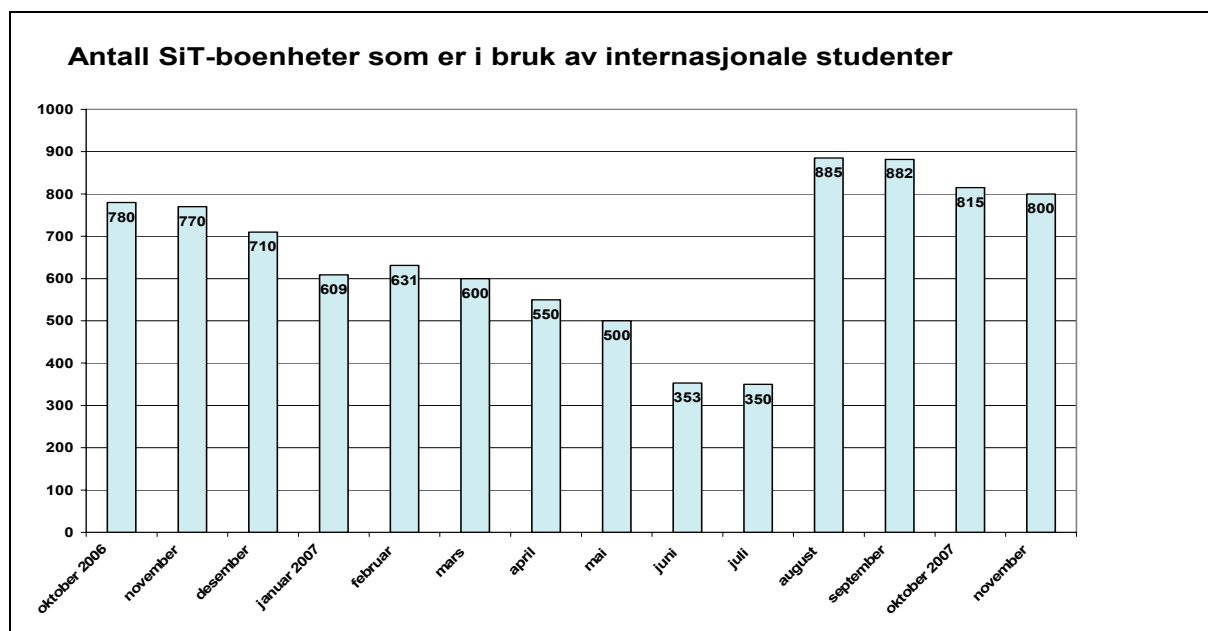
Sommeren 2006 ble det startet et samarbeid mellom SiT Bolig og Internasjonal seksjon ved NTNU, som går ut på at boligbestillinger sendes med epost som XML-filer. Disse bestillingene kan da lastes direkte inn i SiT Boligs kundesystem.

HiST, DMMH, IAESTE og AIESEC sender ennå ikke bestillinger på denne måten, men bruker fortsatt epost, vanlig post, osv. Slike bestillinger må legges inn manuelt i SiT Boligs system.

Tidlig på høsten 2007 hadde SiT Bolig for få ledige boliger til å kunne dekke behovet fullt ut blant nye internasjonale studenter, og noen få ble henvist til midlertidig oppholdstilbud (”Tak over hodet” i regi av StudiebyEN). Problemet ble løst etter kort tid. En unngikk en alvorligere krise i boligsituasjonen for internasjonale studenter, fordi det kom betydelig færre internasjonale studenter til NTNU enn hva de selv hadde ventet. SiT ble varslet svært sent om hvor mange studenter NTNU ventet.

Dersom det høsten 2008 skal mottas enda flere internasjonale studenter enn i 2007, trenger SiT Bolig å være informert om økningen allerede i begynnelsen av året. Dette for å kunne bygge opp tilstrekkelig kapasitet til august.

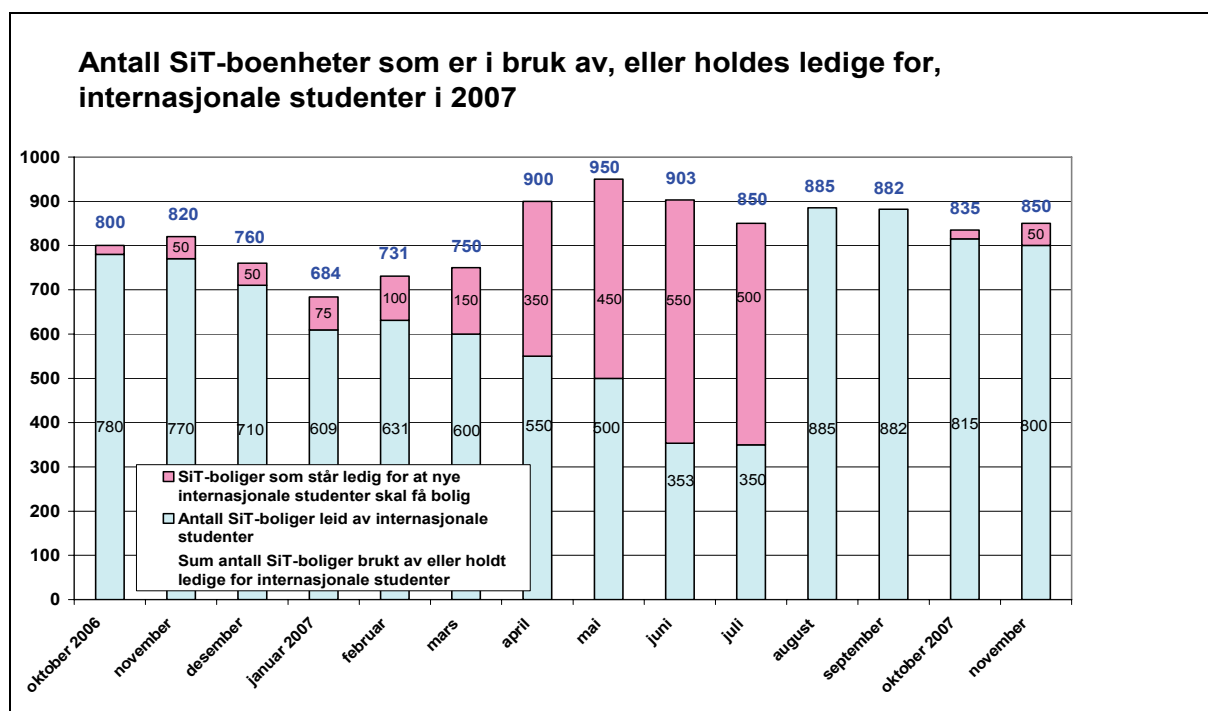
Grafen nedenfor viser antall aktive leieforhold for internasjonale studenter for den enkelte måned i perioden oktober 2006 – november 2007.

Antall boliger som leies ut og antall som holdes ledige for internasjonale studenter

Avtalene utdanningsinstitusjonene har med SiT Bolig innebærer at alle internasjonale studenter skal tilbys bolig hos SiT (boliggarantien). I 2007 var det nødvendig at det stod mer enn 500 boenheter ledige for internasjonale studentene i august, for at alle nye internasjonale studenter som kommer til høstsemesteret skulle få plass. For å kunne ha mange nok rom klar for innflytting for internasjonale studenter i august måned, må SiT Bolig la rom stå ubebodd i opp til et halvt år på forhånd. Det er ikke mulig å fylle opp alle disse boligene med norske studenter i denne perioden, fordi leieperioden er kort og utflytting må skje senest i løpet av juli.

Antallet boenheter hos SiT Bolig som i praksis er reservert for internasjonale studenter er summen av antall utleide enheter og antall som holdes ledige. Grafen nedenfor viser denne summen for den enkelte måned i perioden oktober 2006 – november 2007.

Grafen viser at for internasjonale studenter i Trondheim var det i foregående år på det meste disponert 950 boenheter hos SiT. Dette utgjør 30 % av alle 3.196 boligenhetene. Dette er rekordhøyt. I tolv månedersperioden til og med november 2007 var gjennomsnittlig 830 boenheter disponert til internasjonale studenter. Dette er 26 % av hva som totalt kunne leies ut.

Forholdet mellom antall internasjonale studenter og antall SiT-boliger som disponeres for dem

I 2007 regner vi med at 1399 internasjonale studenter har oppholdt seg i hele eller deler av året ved DMMH, HiST eller NTNU. Noen av de internasjonale studentene har bodd andre steder enn hos SiT Bolig. Ikke alle 1399 studenter studerer her samtidig, siden deres oppholdsperioder er spredt ut over året. Maksimalt antall nødvendige boliger for de internasjonale studentene har derfor vært lavere enn 1399. Dette betyr i praksis at en boligenhet hos SiT dekker boligbehovet for mer enn én internasjonal student i løpet av et år.

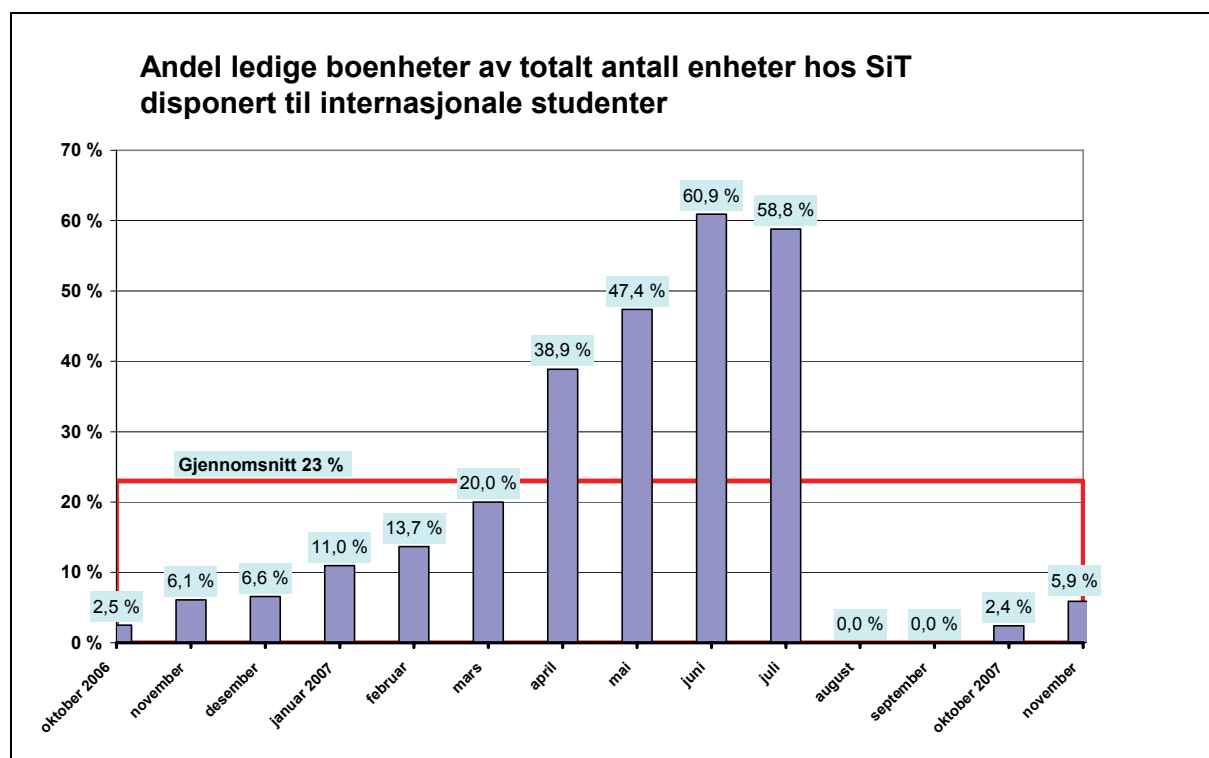
Det maksimale antallet leieforhold for internasjonale studenter hos SiT Bolig var som tidligere nevnt, 885 i 2007. Det maksimale antallet boliger som er utleid til, eller holdt ledig for, internasjonale studenter var 950.

Det siste tallet utgjør 2/3 av antallet internasjonale studentene som har vært knyttet til utdanningsinstitusjonene dette året. Senere i dette kapitlet legger vi til grunn et forholdstall på 2/3, når vi vurderer internasjonale studenters samlede boligbehov for de kommende år.

Vi regner altså med at det for internasjonale studenter på det meste vil trenge et antall boenheter som utgjør 2/3 av det antall studenter som oppholder seg her i løpet av det enkelte år.

For å kunne ha mange nok rom klar for innflytting for internasjonale studenter på slutten av sommeren, har SiT Bolig som nevnt foran latt rom stå ubebodd i opp til et halvt år på forhånd.

Av antallet boenheter som er reservert for internasjonale studenter står gjennomsnittlig 23 % ledige gjennom ett år. Fordelingen ledigheten på den enkelte måned er vist på grafen nedenfor.

Det er altså en betydelig tomgang i utleie hos SiT Bolig som følge av behovet for å ha mange nok boliger ledige for internasjonale studenter ved semesterstart. Dersom de ledige boligene kunne ha vært tilbudt til andre studenter etter hvert som de ble ledige, ville tomgangen erfaringsmessig ha blitt langt mindre. SiT bolig anslår å ha en mindreinntekt på minst 4 mill kroner i denne forbindelse.

Ulikheter i boligforhold for inn- og utreisende studenter

Utdanningsinstitusjonene har som målsetning at antall studenter som er utenlands på utvekslingsprogrammer, skal svare til antallet internasjonale studenter som kommer hit på masterprogrammer, kvoteprogrammet og utvekslingsprogrammer. Dersom dette målet blir oppfylt vil det antall studieplasser utreisende studenter etterlater seg, bli fylt opp av innreisende studenter.

Fra statistikk utgitt av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste har vi satt opp følgende tabell (NB: Tallene her gjelder ekvivalente antall helårsstudenter):

Gjelder for 2006	Utreisende egne studenter	Innreisende internasjonale studenter
NTNU	605	677
HiST	112	53
DMMH	18	10
SUM	735	740

Tabellen viser at det var en nærmest full balanse mellom samlet antall innreisende og utreisende studenter for de tre utdanningsinstitusjonene i 2006. I prinsippet kunne dette bety en tilsvarende balanse for studentboliger, ved at en student som reiser ut etterlater en ledig bolig til en innreisende student.

For 2002 var til sammenligning summen 433 innreisende og 592 utreisende internasjonale studenter, som betyr en økning i innreisende studenter på ca 70 %.

Alle internasjonale studenter får nå tilbud om bolig hos SiT Bolig. Når norske studenter reiser ut blir det ledige boliger hos SiT Bolig. Siden det er litt mindre enn 10 % av de norske studentene i Trondheim som bor hos SiT Bolig, bidrar dette lite til å dekke behovet for boliger for internasjonale studenter som kommer hit. Når 750 Trondheimsstudenter drar på studieopphold i utlandet, og ca 10 % av dem bor hos SiT Bolig, betyr det at ikke flere enn 75 SiT-boliger blir frigjort.

Det har i de siste år vist seg ved NTNU at antallet studenter som reiser ut, ikke holder følge med antallet internasjonale studenter som kommer hit.

Har SiT Bolig kapasitet til dekke økt behov for boliger til internasjonale studenter ?

For DMMH, HiST og NTNU har det vært og er svært positivt å kunne garantere alle internasjonale studenter på kvoteprogrammet, utvekslingsprogrammer og internasjonale masterprogrammer tilgang til bolig hos SiT Bolig. Dette har gjort det lettere å rekruttere nye internasjonale studenter, og dermed å oppfylle utdanningsinstitusjonenes strategier for internasjonalisering.

Dersom prognosene for utvikling i antallet internasjonale studenter som er presentert foran slår til, vil vi i 2020 ha mellom ca 1800 (moderat prognose) og ca 2600 (svært ambisiøs prognose) internasjonale studenter i Trondheim. Om vi antar at disse studentene vil ha behov for et antall

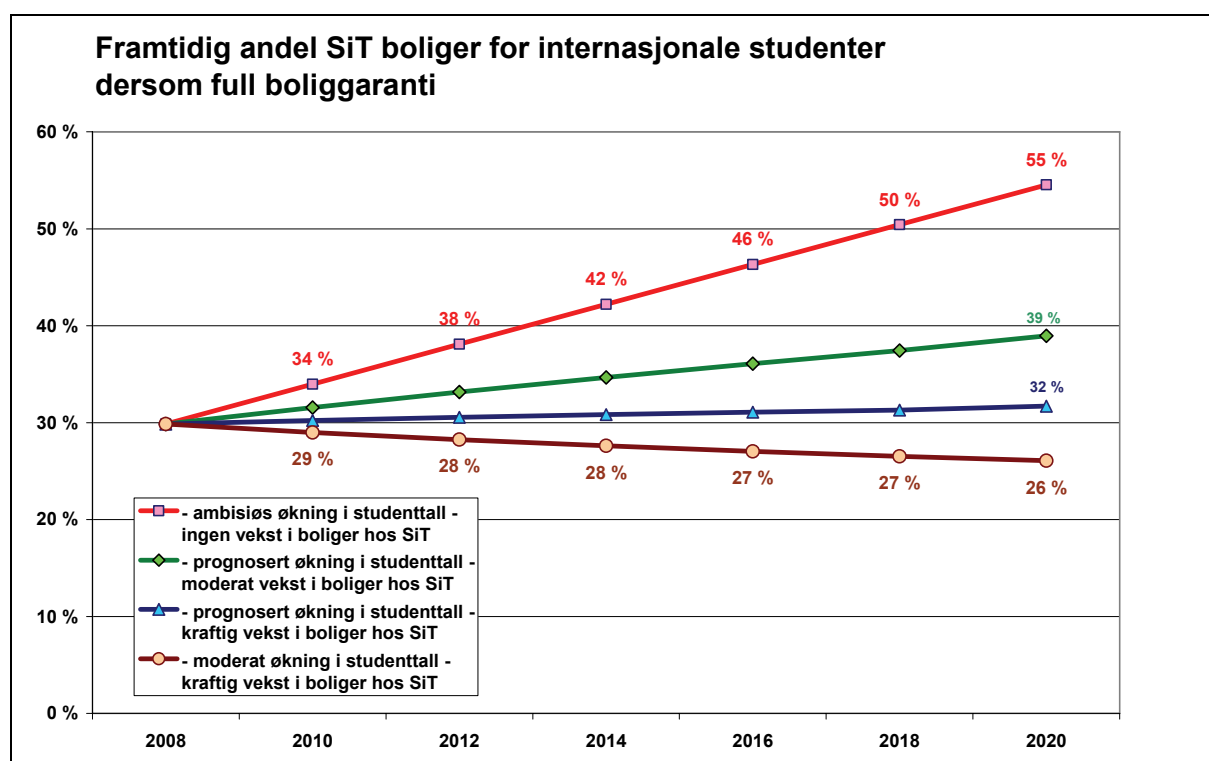
boenheter (kontraktsforhold) som utgjør minst 2/3 av antallet internasjonale studenter, vil det bety behov for fra 1200 til 1750 boenheter.

SiT planlegger bygging av flere studentboliger i Trondheim, og foreliggende planer tilsier en økning på ca 700 hybelenheter i de kommende 5 – 10 år. Dette antas å svare til ca 600 boenheter. I forbindelse med arbeidet med Campusutvikling i Trondheim (CiT), er det skissert planer for bygging av 1000 nye hybelenheter (antatt å svare til ca 900 boenheter) fram til 2020, i tillegg til de nevnte 700. Realisering av disse planene vil være avhengig av god tilgang på tomter og statstøtte. For å oppnå dette kreves det godt samarbeid med lokale og sentrale myndigheter.

For å vise hvordan andelen internasjonale studenter hos SiT Bolig kan utvikle seg i tiden framover, bruker vi tre ulike alternativer for endring i antallet boenheter hos SiT Bolig for perioden 2008 – 2020:

Antall boenheter hos SiT Bolig	2008	2012	2016	2020
Ingen vekst	3 196	3 196	3 196	3 196
Moderat vekst	3 196	3 397	3 599	3 800
Kraftig vekst	3 196	3 687	4 179	4 670

Grafen nedenfor viser andelen boenheter hos SiT i perioden 2008 – 2020 som på det meste kan måtte disponeres for internasjonale studenter, for et utvalg kombinasjoner av prognose for antall internasjonale studenter og økning i antall boenheter hos SiT. Vi har da antatt at alle disse studentene er sikret tilbud om bolig fra SiT Bolig.

Dersom prognosen for antall internasjonale studenter slår til, og SiT greier å oppnå kraftig vekst i antallet studentboliger, vil andelen boenheter internasjonale studenter trenger ligge marginalt over 30 % i perioden. Med samme økning i studenttall og bare moderat økning i antall boliger, vil andelen øke opp mot nesten 40 % i 2020.

Den mest ambisiøse alternativet for antall studenter kombinert med ingen økning i antall boenheter, vil bety at internasjonale studenter får bruk for 55 % av boligene hos SiT i 2020.

SiT har som mål å dekke boligbehovet for 20 % av stud i Trondheim. Dekningsgraden er i 2007 ca 12 %. For internasjonale studenter er den nå over 90 %, for norske er den ca 8 %.

Boliggarantien sammen med den kraftige økningen i antallet internasjonale studenter, har medført en uforutsett nedgang i dekningsgraden for norske studenter. Det er et klart behov for at dekningsgraden for norske studenter økes, samtidig som det er viktig å kunne gi internasjonale studenter et godt boligtilbud.

SiT arbeider for å oppnå sterk utbygging av studentboliger i Trondheim, og viser i sin argumentasjon også til den viktige oppgaven det er å kunne ha tilstrekkelig tilbud av boliger til internasjonale studenter.

SiT har i de senere årene gjennomført utbygging ut over de rammer som er gitt gjennom statlige tilskudd, ved å bygge en del studentboliger finansiert med egenkapital og lån. Det er likevel grenser for hvor mange boliger SiT kan bygge uten statstilskudd. Den fremtidige utbyggingstakt vil derfor i stor grad bli bestemt av de sentrale myndigheter.

Grense for andel boliger til internasjonale studenter hos SiT Bolig.

Det virker vanskelig å tenke seg at internasjonale studenter skal ha rett til tilbud om bolig hos SiT, uten noen grense for hvor stor andel av SiTs boenheter denne gruppen skal disponere. De internasjonale studentene leier i 2007 på det meste 28 % av alle boenheter hos SiT, og det kan ventes en økning til 30 % i 2008.

Dersom det settes en grense på f eks 30 % for hvor maksimal andel av SiTs studentboliger disponert til internasjonale studenter, kan SiT innen få år ikke ha kapasitet til å kunne gi alle internasjonale studenter tilbud om bolig. Studentboliger vil da bli en knapphetsfaktor for internasjonaliseringen ved utdanningsinstitusjonene.

Det eksisterer et stort behov for tilbud om korttidsutleie av campusnære boliger til bl a internasjonale studenter og forskere.

SiT vil i samarbeid med utdanningsinstitusjonene og private aktører kunne lage tilbud som bidrar til å dekke noe av dette behovet. En slik ordning vil lette presset på de ordinære studentboligene hos SiT.

For internasjonale studenter på kortidsopphold (under seks måneder), bør SiT vurdere å lage andre tilbud enn i dag. F eks er et særskilt tilpasset boligkonsept innenfor SiTs egen boligmasse en mulighet. Bruk av "dobbeltrum" (dvs at to studenter deler en studenthybel) vil kunne inngå i et slikt konsept. Driftsformen for slike boligtilbud bør være annerledes enn for studentbyene. Det må for eksempel tilbys renholdsordninger og utleie av utstyr til kjøkken.

Prosjektgruppen mener at det fortsatt vil passe godt for internasjonale studenter som skal studere i Trondheim i mer enn seks måneder, å bo i vanlige studentbyboliger.

For internasjonale studenter som ikke får bolig hos SiT vil tilgang til å bruke en seriøs boligformidlingstjeneste være nyttig. Utdanningsinstitusjonene, SiT, og kanskje andre, kan samarbeide om å drive en slik tjeneste.

4.5.2 SiT Velferd

SiT Velferd har ansvaret for barnehager, helsetjenester og idrettstilbud til studentene i Trondheim. For at de internasjonale studenter skal få en god opplevelse av sitt opphold i Trondheim, både faglig og sosialt, vil det være nødvendig å tilpasse en del velferdstjenester til deres behov, før

studentene kommer hit, under oppholdet og i etterkant. Hovedprinsippet bør likevel være å ikke særbehandle internasjonale studenter, men sørge for at de kan benytte tilbudene som gjelder for alle studenter i Trondheim. For eksempel er det viktig å utvikle nødvendig kommunikasjon på engelsk.

SiT Barn:

Antallet barn av internasjonale studenter i SiTs barnehager har økt med ca 75 % fra 2006 til 2007. I september 2007 hadde 41 minoritetsspråklige barn plass i SiTs barnehager, dvs 15,6 % av alle brukere. Høsten 2007 var til sammen 23 ulike nasjoner representert i barnehagene.

Minoritetsspråklige barn gis språkstimulering i forhold til å lære norsk, med ekstra tilskudd fra Trondheim kommune.

Internasjonale studenter kommer til Trondheim etter at kommunens hovedopptak er ferdig.

I inntakssystemet hos SiT Barn vurderes søkerne fortløpende, og internasjonale barn og familier blir prioritert. Det gis bistand i forhold til søkerprosedyrer for barnehageplass. SiT driver også Åpen barnehage – et gratis pedagogisk tilbud for barn i følge med omsorgspersoner, og et tilbud om sosialt fellesskap for barn og foreldre. Denne er plassert på Moholt studentby og er åpent for alle som bor i nærmiljøet. Brukergruppa er stort sett internasjonale studenter.

I tillegg arrangeres det nettverkskafeer, byttedager (hvor det er mulig å få for eksempel norsk vintertøy gratis), kulturelle markeringer i avdelingene, matlaging med mer.

Det er i dag en viss overrepresentasjon av internasjonale studenter i SiTs barnehager.

Studentfamiliene bor som regel i SiTs boliger, og SiTs barnehager ligger i geografisk nærhet av disse. Det er nå full barnehagedekning i Trondheim, og alle tilreisende studenter med barn får garanti om plass. Det bør imidlertid være en fordel at SiT ivaretar denne gruppen. SiT har et studentspesifikt tilbud som ivaretar alt fra kvelds- og lørdagsbarnehage, eksamensgaranti, nettverk, åpen barnehage m.m. En utfordring er at disse tilbudene koster noe mer enn den ordinære driftsrammen gir rom for. SiT mangler i dag en avtale med kommunen om hvordan man på best mulig måte møter de behovene som internasjonale studenter med barn har.

Ut fra erfaringen SiT har hatt så langt, ventes at flere internasjonale studenter vil komme til å ha med seg barn under studieoppholdet i Trondheim. Dette vil kunne føre til kapasitetsproblemer for SiT Barn.

Vi anbefaler at Trondheim kommune støtter ordningen med SiT som driver av barnehager spesielt tilpasset for studentbarn, og deres foreldres spesielle behov, og at kommunen og SiT samarbeider om opplegg for barn av internasjonale studenter. Dermed kan SiT Barns kompetanse for å ta seg av studentbarn, og erfaring fra arbeid med barn av internasjonale studenter, bli utnyttet til fordel for både barn og foreldre.

SiT Helse:

Det er viktig at også internasjonale studenter har tilgang på norsk helsetjeneste. Dette er en oppgave som i dag i stor grad ivaretas av Gløshaugen legesenter.

Studenter med europeisk helsetrygdekort har rett på de samme helsetjenestene som borgere i Norge. Andre internasjonale studenter som har oppholdstillatelse utover seks måneder og blir bostedsregistrert i Norge, har også rett til fastlege. I perioden før fastlegeordningen trår i kraft (i overkant av en måned fra registrering), har Gløshaugen legesenter påtatt seg et spesielt ansvar for denne gruppen.

Gløshaugen legesenter er et vanlig legesenter med leger som arbeider innenfor fastlegeordningen. Legene har i mange år overveiende hatt studenter på listene, og har derfor lang erfaring med unge mennesker og deres spesielle livssituasjon.

I samarbeid med legesenteret tilbyr SiT gratis helsestasjon for studenter. Helsestasjonen er et lavterskel tilbud med satsing på tiltak for å forebygge uønsket graviditet. Studenter kan få rådgivning i spørsmål angående prevensjon, kjønnsykdommer og samliv.

SiT og samarbeidspartnere som Gløshaugen legesenter forventes å ha kapasitet til å dekke også internasjonale studenter sine behov for helsetjenester på lik linje med norske studenter behov. Vi regner med at Gløshaugen legesenter fortsatt vil rette sin virksomhet i stor grad mot studenter, inkludert internasjonale. Denne ordningen burde ha en sikrere ramme gjennom en avtale mellom utdanningsinstitusjonene, SiT, kommunen og legesenteret om fastlegetilbudet til de internasjonale studenter i Trondheim.

De internasjonale studentene er i dag ikke overrepresentert i bruken av de studentrettede helsetjenestene som SiT tilbyr. utfordringer på kapasitet av disse tjenester er derfor mer knyttet til endringer i studenttallet som helhet, ikke spesielt til de internasjonale studentene. Vi mangler imidlertid kunnskap i forhold til om det er knyttet spesielle utfordringer til de internasjonale studentenes helse og trivsel. SiT har i samarbeid med NTNU, HiST, DMMH og Velferdstinget gjennomført omfattende undersøkelser (2004 og 2007) av de norske studentenes oppfattelse av egen helse og trivsel. Det bør utvikles en tilsvarende undersøkelse på engelsk, hvor det tas hensyn til aktuelle problemstillinger for de internasjonale studentene. I tillegg er det viktig å gi god informasjon om norsk helsevesen til de internasjonale studenter ved ankomst. Det er også viktig å tilby mulighet til å oppsøke legetjenester i perioden fra ankomst til fastlege er tildelt.

SiT Idrett:

Internasjonale studenter er flittige brukere av idrettstilbudet hos SiT Idrett.

Internasjonale studenter mottas og behandles som øvrige studenter når de bruker SiTs idrettsbygg. Internasjonale studenter kjøper medlemskort og deltar i aktiviteter på lik linje med øvrige studenter. De har ofte behov for noe ekstra informasjon, som de får av resepsjonistene.

De fleste internasjonale studenter benytter felles mosjonstilbud og treningsstudio, mens noe færre benytter NTNUIs særiddrettstilbud. SiT Idrett kjenner også til at en del internasjonale studenter benytter koiene og Studenterhytta.

I juleperioden har SiT Idrett de siste årene latt en av de internasjonale studentforeningene (ICOT) arrangere ballspillturnering på Dragvoll idrettssenter.

SiT Idrett vurderer disse tilbudene som attraktive for de internasjonale studentene i Trondheim, som imidlertid lider under de samme kapasitetsproblemer som møter andre studenter.

4.5.3 SiTs kafeer, bokhandler og storkiosker

SiT Kafe:

- Er involvert i mottak av nye studenter og serverer lunsj til dem under "Orientation week" på NTNU ved starten av høstsemesteret.
- Har ansvaret for servering under grillparty på åpningsfesten for internasjonale studenter på NTNU i løpet av Orientation week.
- Betjener internasjonale studenter daglig i serveringsstedene.

Det er utarbeidet nettsider på engelsk for SiT Kafe, og det arbeides med å utarbeide middagsmenyer på engelsk. Menyer på engelsk er generelt etterspurt.

SiT Kafes inntrykk er at mange av de utenlandske studentene finner at det er for dyrt å handle i deres kafeer. Det er helst studenter fra land med god økonomi, som f.eks. fra Italia, som bruker SiTs kafeer.

Informasjon om hvilket innhold maten som tilbys har, og hvilke råstoffer som er brukt, viser seg å være viktig for en del internasjonale studenter.

SiT Tapir (fagbokhandler)

- Ansatte har tilpassede engelsk-kunnskaper for å kunne kommunisere godt med internasjonale kunder.
- SiT Tapir har utarbeidet nettsider på engelsk.

SiT Tapir har godt samarbeid med pensumbok-besluttere, og med de ansvarlige for språkkurs for internasjonale studenter. Gjennom dette har SiT Tapir alltid de aktuelle bøkene på lager når det er behov.

SiT Storkiosk

Svært mange internasjonale studenter handler daglig i storkioskene. SiT Storkiosk har en del rene vegetarprodukter, i tillegg til frukt og vann, som er populære produkter hos denne kundegruppen. Det arbeides med å utarbeide engelske nettsider

4.6 Internasjonale studenter inkludering i miljøet i Trondheim

4.6.1 Innledning

Blant alle aktørene i prosjektet er det en sterk bevissthet om viktigheten av å sørge for at internasjonale studenter kan trives både faglig og sosialt under studieoppholdet i Trondheim. Dette krever at også internasjonale studenter får gode muligheter til å bli inkludert i studiemiljøet og bymiljøet.

Prosjektgruppen har kommet til at det i denne sammenheng er bedre å tale om inkludering, i stedet for integrering. Mens integrering kan oppfattes som et enveis begrep, med tilhørende tiltak for at de internasjonale studenter skal "bli en del av det norske samfunnet", er inkludering et begrep som er mer to-veis, dvs. at vi lærer av hverandre. Det å få ansvar på lik linje med andre studenter i oppgaver som skal løses innenfor det faglige og det sosiale, oppfatter vi som positivt inkluderende. Resultatet skal være at studenter oppfatter likeverd og sosial tilhørighet.

Det kreves en kontinuerlig innsats for å oppnå en positiv inkludering i det norske miljøet for våre internasjonale studenter, og tiltakene må oppdateres og fornyes.

Behovet for opplevd inkludering kan variere avhengig av studieoppholdets varighet, personlige forskjeller og mange andre faktorer. Å føle seg sett, hørt, respektert og behøvd er som helt grunnleggende behov hos alle mennesker, nødvendigvis svært viktig også for våre internasjonale studenter. Inkludering er derfor en av de viktigste faktorer for å kunne trives og dermed også ha evnen til å kunne prestere.

Inkludering kan skje både på en faglig og en sosial arena. Den viktigste kommunikasjonen med studenter skjer i den faglige settingen. Studentene kommer hit for å studere, og det vil være gjennom den daglige kontakten med medstudenter i studiesituasjonen at den beste inkluderingen kan skje. Det å få følelsen av likeverd i gjennom det faglige arbeidet er svært viktig for opplevelsen av inkludering.

Det er også viktig å føle seg som en del av det sosiale studentmiljøet. Det beste i så måte må være å delta på lik linje med norske studenter. Å jobbe frivillig skulder til skulder med andre studenter,

løse oppgaver i f.eks. Studentersamfundet, delta på treningsøkter i idrettslag eller å delta på andre sosiale aktiviteter og arenaer, vil være svært viktig for trivselen i løpet av studietiden i Trondheim.

En vellykket inkludering i det norske samfunnet vil innebære at de utenlandske studentene får et forhold til byen de har sitt opphold i, ved at de er orientert om regionen og sitter igjen med positive inntrykk og minner også fra regionen.

I praksis må den enkelte internasjonale studenten i Trondheim greie seg selv på campus, i sitt bomiljø og ”på byen”. Gjennom informasjon som gis fra utdanningsinstitusjonene, fra SiT og flere andre i løpet av orienteringsperioder (først og fremst før høstsemesteret starter), får nye internasjonale studenter et godt grunnlag for å mestre praktiske forhold på campus der de bor. Dette gir en trygg ramme for oppholdet, men det fyller ikke opp fritiden med innhold og opplevelser.

En av de internasjonale studentene i Trondheim har beskrevet sin forventning til inkludering slik: De internasjonale studenter skal utvikle sin mestring, tilpasning og aksept i forhold til det samfunnet de lever i som studenter.

En annen av disse studentene har gitt disse eksempler på hva oppfylling av dette målet kan innebære:

”Snakke godt norsk, bruke samme klær som nordmenn, spise samme mat som nordmenn, prøve å komme nesten presis.”

Fra mange internasjonale studenter i Trondheim, blir det påpekt at internasjonale studenter har sterkt ønske om bli kjent med Norge og nordmenn i løpet av studieoppholdet. De ønsker å ha med seg kunnskap om landet og om folket når de forlater oss, og i tillegg gjerne ha opparbeidet et godt kontaktnett blant medstudenter.

Våre internasjonale studenter er seg bevisst at de ikke primært skal bli norske borgere, men samtidig er det mange av dem som ønsker å få anledning til å delta i vanlige aktiviteter for norske studenter og sammen med norske studenter.

I 2007 har SiT Bolig over 70 nasjoner representert blant beboerne, og de internasjonale studentene utgjør mellom nesten 30 % av alle beboere. Dette bidrar til at miljøet på studentbyene, særlig på Moholt, blir svært internasjonalt og dermed ikke gjennomført norsk.

De ansvarlige for tilretteleggingen for internasjonale studenter i Trondheim, ønsker at det skal være lett å bli godt kjent med norske studenter, skaffe seg norske venner, og å bli med på ”norske aktiviteter”.

4.6.2 Erfaringer fra utenlandsopphold for Trondheimsstudenter

Prosjektkoordinator har hatt møte med representanter for ESN Trondheim og fått høre om deres erfaringer fra studieopphold i utlandet i tilknytning til utdanningen i Trondheim.

Slike erfaringer er også gjengitt i rapporter fra enkeltstudenter som er lagt ut på nettet, jf

<http://www.ntnu.no/portal/page/portal/ntnuno/tre-spalter?selectedItemId=25341&rootItemId=22934§ionId=5075>.

Studentene oppgir at det gjennomgående er lettere å bli kjent med andre internasjonale studenter under utenlandsopphold, enn med de innfødte studentene. Det er forskjell på være på hils med, og å være virkelig godt kjent med andre studenter. For å bli bedre kjent med landets egne studenter bedømmes språkkunnskaper som svært avgjørende.

Det framgår samtidig at det mange steder blir organisert et stort tilbud av aktiviteter for og av internasjonale studenter, som fungerer positivt.

Det ser ut til at det ved mange universiteter / høyskoler som mottar studenter fra Trondheim, arbeides godt med boligformidling til våre studenter. Studentene må oftest være aktive selv for å

sikre seg bolig, og det i større grad enn hva internasjonale studenter i Trondheim trenger å være. Om nødvendig er midlertidig bolig er oftest tilgjengelig i begynnelsen av oppholdet, slik at studentene kan få tid til selv å finne mer permanent bolig. Kvalitet, attraktivitet og pris for bolig henger gjerne sammen. Uvant hos oss er kollektive boligtilbud med svært mange studenter, f.eks. at 30 studenter deler ett kjøkken.

Noen utdanningsinstitusjoner mangler system for boligformidling, men det ser ut til at studentene som kommer til slike steder får god hjelp til å ordne bolig likevel.

4.6.3 Organisasjoner for internasjonale studenter i Trondheim

De internasjonale studentene i Trondheim har to store organisasjoner, International Club of Trondheim (ICOT) og International Students Union - Trondheim (ISU Trondheim) som samler medlemmer og deltakere fra mange nasjoner. ISU Trondheim er en avdeling av den landsomfattende studentpolitiske organisasjonen ISU Norway, som samarbeider med Norsk Studentunion og Studentenes landsforbund. ICOT er en lokal studentforening med hovedvekt på velferdstiltak. ISU og ICOT har kontakt seg i mellom, men foreningene ser det ikke som hensiktsmessig at de slår seg sammen til en organisasjon for alle internasjonale studenter i Trondheim.

Begge forening disponerer egne lokaler i kjellere på Moholt studentby.

Det ser ut til at ISU har sterkest oppslutning fra forholdsvis unge utvekslings- og master-studenter, uten egen familie. De fleste av disse kommer fra Europa. Mange av dem lærer seg norsk, noe som hjelper dem til å gli lettere inn i studiemiljøet og i studentmiljøet. Høyere studentmobilitet i Europa bidrar til at Trondheim får flere internasjonale studenter av denne typen. Aktivitetene til ISU kan sies å være mest orientert mot sosiale kontaktbehov for unge enslige studenter.

ICOT samler først og fremst master- og PhD-studenter fra Afrika og Asia, som har 2-årige studieopphold. Medlemmene i ICOT er oftest noe eldre enn ISU-medlemmene, og mange av dem har egen familie. Noen har familien med under oppholdet i Trondheim.

ICOTs aktiviteter dekker i større grad enn ISUs også behov for internasjonale studenters familier og barn. Forholdsvis færre av studentene som er med i ICOT lærer seg norsk, ettersom tilbudet om opplæring er begrenset (gjelder NTNU) og fordi det er krevende å lære norsk med bakgrunn fra språk som er svært lite i slekt med norsk.

For de fleste internasjonale studentene er tida svært knapp mens de er Trondheim. Studiene er det viktigste, og tar mye tid. Studiene kan for de flestes vedkommende gjennomføres uten å kunne norsk. Dette har sitt å si for motivasjonen for å ta arbeidskrevende norskkurs.

En del av disse studentene får deler av sitt behov for sosial tilhørighet dekket gjennom det sosiale miljø i ICOT, og gjennom kontakt med andre studenter - eller fastboende - fra hjemlandet.

Ved NTNU er en seksjon av Erasmus Students Network svært aktiv i arbeidet med å inkludere internasjonale studenter i studentmiljøet. ESN Trondheim har som medlemmer norske studenter ved NTNU, med studieopphold i utlandet bak seg. Disse studentene samarbeider med NTNUs Internasjonale seksjon, og gjennomfører en rekke arrangementer for de internasjonale studentene, som turer til Lofoten, Åre og Røros, og "Eurodinner" der gjestene har med matretter fra hjemlandet. Studenter som melder seg på ESNs mailingliste mottar tilbud om å delta, arrangementene er altså ikke forbeholdt Erasmus-studenter.

Alle de nevnte foreningene er engasjert i arbeid for å styrke tilbudet om norskopplæring for internasjonale studenter (og deres familier). ESN har en egne norskgruppe som arbeider med dette.

4.6.4 Praktiske inkluderingstiltak og betraktninger om disse

To internasjonale studenter i Trondheim uttalte i høst til Under Dusken at mange internasjonale studenter føler seg som turister i Trondheim. Internasjonale studenter ønsker å bli mer inkludert av oss norske enn hva de opplever faktisk skjer.

En av foreningene for internasjonale studenter i Trondheim (ISU) har organisert et tilbud de kaller Buddy-programmet. Det går ut på å lage en avtale om periodiske treff mellom en norsk og en internasjonal student. Flere internasjonale enn norske studenter melder seg interessert i dette tilbudet.

Det arrangeres forskjellige sosiale arrangementer for internasjonale studenter, der det brukes engelsk, og på noen av disse arrangementer deltar også norske studenter. Arrangementer spesielt tilrettelagt for internasjonale studenter gir god anledning til å få nyttig informasjon tilpasset de behov internasjonale studenter har til forskjell fra norske studenter.

HiST har eget fadderopplegg med sosiale tiltak for innreisende studenter. Det relativt lave antall internasjonale studenter ved HiST gjør det lettere å gjennomføre et slikt opplegg der, enn ved NTNU.

En del internasjonale studenter sier at de helst ønsker å bli behandlet på samme måte som norske, dvs med minst mulig særbehandling. Men for at dette skal kunne skje må de forstå og helst snakke norsk, eller så må nær sagt all kommunikasjon også kunne gå på engelsk.

Norsk kurs av høy kvalitet tilbys internasjonale studenter på HiST, NTNU og DMMH. På NTNU er etterspørselen større enn tilbudet.

Internasjonale studenter foreslår at det startes språkkurs med studenter som ”lærere”, og med egenbetaling fra deltakerne. Som et frivillig tiltak i miljøet bør dette ønskes velkommen. Det kan imidlertid være vanskelig for utdanningsinstitusjonene å henvise studenter til slike kurs, uten å samtidig ta et faglig ansvar for dem.

De aller fleste aktiviteter på og omkring campus kunngjøres bare på norsk, og gjennomføres med norsk som eneste eller helt dominerende språk. Dermed blir de vanskelige for internasjonale studenter å delta i. Det er uheldig fordi det er på slike arrangementer og gjennom kontakt med organisasjonene som står for dem, at internasjonale studenter vil bli kjent med viktige sider ved studentkulturen i Trondheim. Internasjonale studenter involverer seg fortsatt i beskjeden grad i de etablerte frivillige studentorganisasjonene, som Samfundet, NTNUI, HISSI, UKA, ISFiT og linjeforeningene.

Noe av grunnen til dette kan være at internasjonale studenter som bare skal være i Trondheim i en kortere periode, ser det som mer hensiktsmessig å delta i sporadiske fritidstilbud enn å melde seg inn i en bestemt forening / gruppering. Det siste krever oftest større innsats over lengre tid.

Mange internasjonale studenter er åpne for å ta deltidsjobber, mange jobber som avisbud i Trondheim. Det er likevel slik at internasjonale studenter ofte kan trenge hjelp til å finne jobber, ikke minst jobber med ingen eller små krav til norskferdigheter. Dette er en oppgave som verken utdanningsinstitusjonene, SiT eller kommunen hittil har engasjert seg i.

4.6.5 Inkluderingstiltak hos SiT Bolig:

SiT Bolig har som en oppfølging av institusjonens ønske om inkludering i studentmiljøet forsøkt å plassere internasjonale studenter i leiligheter med 4 hybler og felles kjøkken (f eks på Moholt), etter følgende mønster:

2 norske + 2 internasjonale studenter,

og slik at det enten blir 2 menn + 2 kvinner, eller 4 av samme kjønn.

Det økende antallet internasjonale studenter fører til et svært krevende puslespill for fortsatt å følge disse kriteriene. I praksis er det ikke lenger mulig å sikre at kriteriene til en hver tid er oppfylt for

alle internasjonale studenter. Det fremholdes fra flere kilder at internasjonale studenter oppfatter studentbyen på Moholt som dominert av internasjonale studenter, med engelsk som vanligste og nødvendigste språk. Studentbyen på Moholt kan derfor kanskje oppfattes som ” International Student Village in Trondheim”.

Sosiale arrangementer hos SiT Bolig som internasjonale kvelder, møter i kvinne-gruppe, åpen barnehage og turer, fungerer positivt og møter stor interesse. Det er tendens til at flere norske deltar på arrangementene. Gjennomsnittlig på slike arrangementer ligger deltagelsen på ca 70 % internasjonale studenter og 30 % norske.

Internasjonal kvinnegruppe har vært drevet siden høsten 2003 av bomiljøkonsulent og husverter hos SiT Bolig. I utgangspunktet var målgruppen kvinnelige internasjonale studenter og medfølgende kvinnelige ektefeller til internasjonale mannlige studenter. Gradvis har også flere norske beboere deltatt.

Med mange internasjonale studenter i Trondheim skapes det gode muligheter for at norske studenter i løpet av sin studietid i Trondheim kan bli kjent med og knytte langsiktig kontakt med, mange studenter fra andre land. Dette gir muligheter for å utvikle internasjonale nettverk for både norske og internasjonale studenter, som er et bidrag til internasjonaliseringen av utdanningsinstitusjonene og studentene.

I møtet med de internasjonale studenter kan det ha betydning at utdanningsinstitusjonene, SiT og kommunen har medarbeiderne med internasjonal erfaring. Det kan være aktuelt for f eks SiT å vurdere om det skal settes et mål for utviklingen av andelen medarbeidere med slik bakgrunn.

Tilsvarende gjelder for studentorganer og -organisasjoner i Trondheim. Det kan være aktuelt for disse å vurdere om det skal settes mål for rekruttering av internasjonale studenter som medlemmer og som tillitsvalgte.

4.6.6 Internasjonale studenter som ressurs for studiemiljøet og byen

De internasjonale studenter (og deres medfølgende ektefeller) er en ressurs som byens kulturliv, arbeidsliv, og utdanningsmiljøene kan utnytte enda bedre. Internasjonale studenter kan i større grad bidra til vårt lokale kultur- og arbeidsliv, foruten å bidra i selve utdanningsmiljøet.

Med så mange internasjonale studenter på campus i Trondheim, og med så mange land og miljøer representert, får studentene og ansatte på campus gode muligheter til å utvikle internasjonal kompetanse og nettverk ved å ha kontakt med de besøkende studentene.

Mange internasjonale studenter, først og fremst kvotestudenter, ønsker sommerjobber eller deltidsjobber. Dette er ofte pga av økonomiske behov, men også for å få innpass i norske miljøer og å lære norsk. Internasjonale studenter har ikke adgang til å arbeide mer enn 20 t pr uke i semesteret, men i feriene kan de arbeide fulltid. Faglig utfordrende deltids- eller sommerjobber er det vanskelig å finne. Mangelfulle norskkunnskaper kan være en hindring i forhold til mange jobber.

4.7 SiTs gjeldende avtaleverk med HiST og NTNU

SiT samarbeider med DMMH, HiST og NTNU om tilrettelegging for internasjonale studenter i Trondheim. Dette samarbeidet bygger på viljen til i felleskap å skape gode forhold for de internasjonale studentene, ut fra at disse studentene har særlige behov.

Gode og presise avtaler i bunnen er det beste grunnlaget for at det daglige samarbeidet skal fungere godt.

Samarbeidsavtalen mellom SiT Bolig og NTNU ved Internasjonal seksjon (fornyet senest i 2005), omhandler plikter og rettigheter i samarbeidet mellom SiT Bolig og Internasjonal seksjon når det gjelder reservasjon / bestilling / avbestilling av hybler / boliger til studenter som kommer direkte fra utlandet med formål å ta utdanning ved NTNU.

Studenter på følgende programmer omfattes av avtalen:

- Kvoteprogrammet
- IFUS (Introductory Programme in Norwegian Language)
- Utvekslingsprogrammer
- Språkkurs (juli/august)
- Norad
- Masterprogrammer

Samarbeidsavtalen av 2003 mellom SiT Bolig og HiST svarer i alle hovedtrekk til avtalen av 2005 med NTNU. Det foreligger ikke avtale med DMMH, men internasjonale studenter ved DMMH får også tilgang til bolig hos SiT.

SiT Bolig plikter etter avtalene å reservere bolig for internasjonale studenter innen bestemte frister, slik at de får fortrinnsrett til bolig.

Dersom fristene for bestilling overholdes av DMMH, HiST og NTNU innebærer avtalene ingen begrensninger i antallet internasjonale studenter det kan reserveres bolig for.

Dersom reserverte boliger ikke tas i bruk av den studenten som ble tildelt boligen, er SiT sikret dekning av husleie i en kort periode.

Avtalene har vist seg hensiktsmessige i praksis når det gjelder de administrative forhold.

Spørsmålet om mulig innføring av begrensninger i antallet hybler / boliger som kan disponeres hos SiT Bolig til internasjonale studenter, er tidligere ikke blitt drøftet mellom partene i forbindelse med disse avtalene.

Det er nå behov for å utforme nye, oppdaterte og bredere avtaler mellom SiT og utdanningsinstitusjonene om samarbeidet om internasjonale studenter. Utformingen av avtalene må avklares gjennom forhandlinger mellom SiT og den enkelte institusjon, men det kan antas at alle avtalene vil ha samme oppbygging, og at mye av innholdet vil være likt.

Prosjektgruppen har sett på et forslag til disposisjon eller mal for avtalene mellom SiT og utdanningsinstitusjonene. Disposisjonen vedlegges rapporten, jf vedlegg 2.

5. utfordringer og tilhørende tiltak

Innledning

Prosjektgruppen har i løpet av sitt arbeid identifisert viktige utfordringer for tilrettelegging for internasjonale studenter i Trondheim, og i tillegg kommet fram til en rekke forslag til tiltak for å møte utfordringene. Nedenfor følger en beskrivelse av den enkelte utfordring, med tilhørende forslag til tiltak.

5.1. Sentrale føringer og lokale strategier gir ikke rammer for antallet internasjonale studenter i de kommende år

Gjeldende nasjonale føringer og strategier ved utdanningsinstitusjonene betyr økt antall internasjonale studenter i Trondheim. Det er ikke klargjort fra verken stat og utdanningsinstitusjoner hvor mange studenter som skal komme i de enkelte studieår framover. Det er ønsket om flere internasjonale studenter, men det er ikke satt opp tall som er realitetsbehandlet og konsekvensanalysert. Økt antall internasjonale studenter får konsekvenser faglig og administrativt for utdanningsinstitusjonene, og for behovet for boliger og andre tjenester. Det er nødvendig med tydeligere nasjonale og lokale føringer, og bedre samhandling om mål og strategier i forhold til internasjonale studenter.

Forslag til tiltak:

- 5.1.1. Tilrå at det utarbeides flerårige planer fra staten, med strategiske føringer, mål for antall internasjonale studenter, konsekvensanalyse og økonomiske føringer.
- 5.1.2. Tilrå at det utarbeides flerårige planer fra utdanningsinstitusjonene i Trondheim, med mål for antall internasjonale studenter, konsekvensanalyse og økonomiske føringer.
- 5.1.3. NTNU, HiST, DMMH, SiT, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune bør involvere hverandre i sine respektive strategiprosesser knyttet til internasjonale studenter i Trondheim. Det er en forutsetning at studenter deltar i slike prosesser.
- 5.1.4. Tilpasse administrative ressurser til veksten i antall internasjonale studenter.
- 5.1.5. Utvikle et formelt og tett samarbeid mellom DMMH, HiST, NTNU, SiT Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune om tilrettelegging for internasjonale studenter i Trondheim.

5.2. Veien til oppholdstillatelse blir for mange internasjonale studenter en hinderløype

Det gjelder omfattende bestemmelser om oppholdstillatelse for internasjonale studenter i Norge, særlig for studenter fra andre enn EØS-/EFTA-land. UDI og politiet administrerer de detaljerte bestemmelsene, og studentene må i tillegg ha kontakt med Folkeregisteret. Studenter fra land utenfor EØS og EFTA møter spesielle krav, som krever at de må få assistanse fra utdanningsinstitusjonen for å kunne bevise at de har foreskrevne midler til underhold. Studenter som kommer hit på kvoteprogrammet skal få studielån fra Statens lånekasse. Lånet kan ikke utbetales før studentene har norsk bankkonto, som krever at en har norsk personnummer, som det tar en del tid å få fra Folkeregisteret. Noen av disse studentene får kritiske likviditetsproblemer i perioden før lånet utbetales. En kan si at studentene først må komme seg gjennom en hinderløype av formaliteter, før innsatsen kan konsentreres om studier og det studentsosiale.

Forslag til tiltak:

5.2.1. Formaliteter:

- Forenkle formaliteter med personnummer, bankkonto, lån og kravet til underhold fra ikke-EØS/EFTA- studenter.
- Invitere offentlige instanser i Trondheim (UDI, Politiet, NAV, Lånekassen og Folkeregisteret) til erfaringsutveksling og gjennomgang av rutiner, for forbedring og samordning.

5.2.2. Undersøke mulige løsninger for mellomfinansiering i påvente av utbetaling fra Lånekassen, for studenter på kvoteprogrammet med sterkt behov for dette. Utdanningsinstitusjonene og SiT tar kontakt med Lånekassen.

5.2.3. Etter fullføring av lokale prosesser, bringe resultater videre til nasjonalt nivå, dvs til Kunnskapsdepartementet, Utenriksdepartementet og UDI, Lånekassen, NAV, Norsk Studentunion og Studentenes Landsforbund.

5.3. Boliger for internasjonale studenter er i ferd med å bli et knapphetsgode

Kvalitätsreformen, Norges tilslutning til Bologna prosessen og Kunnskapsdepartementets føringer for internasjonalisering, innebærer påtrykk på utdanningsinstitusjonene om å øke andelen internasjonale studenter.

UDI krever at studenter fra land utenfor Europa må kunne bekrefte at de har avtale om bolig på studiestedet for at de skal få oppholdstillatelse.

Utdanningsinstitusjonene anser garanti om bolig for internasjonale studenter som et viktig rekrutteringsmiddel.

SiTs utbygging av nye studentboliger er begrenset, og sterkt avhengig av statlige rammer.

Disse forholdene legger et press på studentboligene, som får konsekvenser for boligtilbudet til norske og til funksjonshemmede studenter. Boliggaranti for internasjonale studenter blir vanskelig når det blir svært mange slike studenter.

Forslag til tiltak:

5.3.1. Økt tilgang på boliger:

- Synliggjøre behovet for flere boliger for internasjonale studenter i Trondheim.
- Påvirke myndighetene for å øke studentboligbyggingen i Norge.
- SiT trenger nært samarbeid med Trondheim kommune om kjøp av tomter og leiegårder til studentboligformål.
- SiT bør bidra til å etablere privat boligformidling for å sikre tilgang på flere gode boliger for studentene.
- Norske studenter som reiser ut i løpet av sitt studium i Trondheim skal oppfordres til å la internasjonale studenter få leie deres bolig i fraværperioden.
- Studenter kan i noen tilfeller bo to på samme rom.
- SiT bør gjøre forsøk med samarbeid med andre aktører om bygging av studentboliger.

5.3.2. Tilbud for internasjonale studenter på kortidsopphold (opp til seks måneder):

- Utvikle et særskilt tilpasset boligkonsept for kortidsopphold innenfor SiTs egen boligmasse, med f eks tilbud om renholdsordninger og utleie av utstyr til kjøkken.
- Egne grupper av boliger hos SiT avsettes til bruk for internasjonale studenter på kortidsopphold.

5.3.3. Bomiljø:

- Internasjonale studenter på langtidsopphold søkes plassert sammen med norske studenter på studentbyene.
- Videreutvikling av husvertordningen hos SiT Bolig.
- Bidra til at alle internasjonale studenter har ordnede boligforhold, med forsvarlige kontrakter og betryggende HMS-rutiner.
- SiT Bolig må samarbeide tettere med organisasjonene for internasjonale studenter.

5.3.4. Tildeling av boliger til internasjonale studenter:

- Det settes et tak på 30 % for andelen boenheter hos SiT Bolig som kan reserveres for internasjonale studenter.
- Hver av utdanningsinstitusjonene får tildelt antall boenheter, etter en fastsatt fordelingsnøkkel.
- Tildeling av SiT-bolig til internasjonale studenter gjøres av den enkelte utdanningsinstitusjon etter følgende prioritering:
 1. Studenter fra land utenfor Europa (EØS og EFTA).
 2. Studenter fra land innenfor Europa (EØS og EFTA).
 3. Internasjonale studenter som søker gjennom Samordna opptak (SO).
- PhD-studenter tilbys ikke leie av bolig hos SiT (unntak gjelder for PhD-studenter på kvoteprogrammet, og som betaler semesteravgift).

5.4. **Informasjonstilbudet til internasjonale studenter er ikke godt nok**

For lite av informasjonen som er nyttig for internasjonale studenter i Trondheim er tilgjengelig på engelsk. Informasjonsmaterialet fra de ulike aktører kan virke uoversiktlig og lite koordinert, og internasjonale studenter som ikke behersker norsk finner ofte ikke fram til informasjon om aktiviteter i studentmiljøet som kan være interessante for dem.

Bl a som en følge av dette mottar utdanningsinstitusjonene store mengder konkrete spørsmål om boligforhold fra kommende studenter. Det er arbeidskrevende å svare på disse henvendelsene. Ansvarsfordelingen og samarbeidet mellom SiT og DMMH, HiST og NTNU i forbindelse med informasjon til internasjonale søkere og studenter trenger oppdatering. I tillegg er StudiebyEN og internasjonale studentenes egne foreninger hittil trukket lite med i informasjonsarbeidet.

Forslag til tiltak:

5.4.1. Informasjonsmateriale:

- Gjennomgå eksisterende informasjonsmateriale på nettet rettet mot internasjonale studenter, koordinere informasjon fra aktørene og etablere faste rutiner for samordning mellom utdanningsinstitusjonene, SiT og andre aktører.
- Trekke internasjonale studenter inn i arbeidet med kommunikasjon og informasjon.
- Gjøre tilgjengelig detaljert informasjon på nettet på engelsk om boligtilbudet fra SiT, for eksempel som en FAQ-katalog (spørsmål og svar).
- Videreutvikle bruken av lenker fra egne nettsider til sidene til andre relevante institusjoner, som:
 - UDI (har sider med utfyllende informasjon til dem som ønsker å komme til Norge for å studere).
 - Lånekassen (har egne nettsider på engelsk for internasjonale studenter).
 - Trondheim kommune
 - Sør-Trøndelag fylkeskommune

5.4.2. Språk:

- Innføre både norsk og engelsk på informasjonsskilt på campus og på studentbyene.
- Utfordre studentorganisasjonene til å bruke både norsk og engelsk i informasjon om sine aktiviteter og tilbud.
- Tilbud om engelskopplæring for ansatte ved utdanningsinstitusjonene og i SiT, med vekt på relevant vokabular.

5.5. **Internasjonale studenter ønske om inkludering i norske miljøer oppfylles i for liten grad**

Behovet for gode muligheter for inkludering bør dekkes bedre. Internasjonale studenter etterspør praktiske muligheter for mer sosial kontakt med norske studenter. Mange ønsker å være med på aktiviteter sammen med norske studenter og få norske venner, uten at de lykkes så godt som de ønsker. Den internasjonale studenten i Trondheim vil ikke ha rollen som turist.

Studentdemokratiet og studentorganisasjonene har få internasjonale studenter med i sin virksomhet.

Etterspørselen etter norskkurs ved NTNU er større enn tilbudet. Studentsosiale aktiviteter som annonseres bare på norsk og der alt foregår på norsk, og er lite tilgjengelige for internasjonale studenter.

Forslag til tiltak:

5.5.1. Tilbudet om norskkurs bør utvides:

- Tilby kort og konsentrert begynnervurs i norsk til alle internasjonale studenter.
- Tilby videregående kurs i norsk til internasjonale studenter som skal være her i mer enn ett semester.
- Opplegget og kapasiteten for norskkurs ved NTNU bør tilpasses for å dekke behovet.
- Studentene selv kan organisere språkopplæring, f.eks. gjensidig opplæring (Studenter hjelper studenter).
- Det bør organiseres kurs om kultur i internasjonale miljøer, felles for internasjonale og norske studenter.

5.5.2. Styrke inkludering på faglig arena, gjennom:

- Videreutvikling av mottaksprogrammer
- Deltakelse i gruppearbeid, kollokviegrupper, ekskursjoner
- Tilpasset studieveiledning
- Muligheter for å ha faglige tillitsverv
- Presentere / informere om studieerfaring fra sitt hjemland

5.5.3. Kulturelle arrangementer som viser fram mangfoldet i miljøet bør videreføres og –utvikles, eksempelvis:

- ”International evening”, med mat og underholdning fra ulike land (SiT Bolig / SiT Kafe).
- Internasjonal dag i kafeene (SiT Kafe).
- Juleverksted for internasjonale studenter barn og deres foreldre (SiT Bolig).
- Matlagingskurs.
- Oppfordre norske og internasjonale studentorganisasjoner til å samarbeide om slike arrangementer.

- 5.5.4. Studentdemokratiet og studentorganisasjonene bør få flere internasjonale studenter med i sin virksomhet:
- Studentorganisasjoner, som linjeforeninger, bør samarbeide med ISU om Buddy-programmet, eventuelt samordne det med fadderprogrammene rettet mot nye studenter.
 - Studentdemokratiet bør legge til rette for at internasjonale studenter blir representert i studentorganer.
 - Studentersamfundet bør legge til rette for at internasjonale studenter kan bli med i aktiviteter i huset, i styret, gjenger og foreninger.
 - Berømme og premiere studentorganisasjonene som lykkes i å inkludere internasjonale studenter i sine aktiviteter på en fremragende måte.
 - Informasjon om organisasjonene og om deres aktiviteter og tilbud bør gis på både norsk og engelsk.
- 5.5.5. Andre muligheter for inkludering på sosial arena bør utnyttes gjennom f eks:
- Videreføring av inkluderingstiltak hos SiT Bolig
 - Deltakelse i internasjonale organisasjoner i Trondheim (utenfor studiemiljøet)
 - Deltakelse i andre nettverk, f eks i religiøse samfunn
 - Internasjonale studentorganisasjoner inviterer norske studenter inn i sin arena
 - Deltakelse på arrangementer i byen

5.6. Nåværende avtaler mellom SiT og utdanningsinstitusjonene om internasjonale studenter er ikke tilpasset dagens behov og fremtidens muligheter.

SiT Bolig har avtaler med NTNU og HiST vedrørende tildeling av boliger til internasjonale studenter. De nåværende avtalene må utvides og revideres slik at de er tilpasset dagens behov og fremtidens muligheter.

Avtalene bør inneholde bestemmelser om:

- Boliger
- Helsetjenester
- Barnehager for studenters barn
- Mottak og introduksjon
- Sosiale arrangementer
- Avtalens varighet, vilkår for fornyelse

Et nytt avtaleverk må også inneholde gode planleggings- og driftsrutiner mellom partnerne.

Forslag til tiltak:

- 5.6.1. Etablere nye individuelle samarbeidsavtaler mellom utdanningsinstitusjonene og SiT, med ”dynamiske vedlegg”.
- Det lages klare og presise rutiner for de enkelte områder samarbeidet omfatter.
 - Ansvarsforhold må synliggjøres og forenkles, og gjenspeiles i alle ledd i de respektive organisasjonene.
 - De berørte partene må se på hvilke prosesser og tiltak som kan effektiviseres og forenkles.
- 5.6.2. Det opprettes et fast kontaktforum for aktørene (NTNU, HiST, DMMH, SiT, Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune) med deltakelse fra studentene.

5.7. Vi mangler kunnskap om de internasjonale studentenes helse, trivsel og familieforhold

De internasjonale studentene er i dag ikke overrepresentert i bruken av de studentrettede helsetjenester som SiT tilbyr. Vi mangler imidlertid kunnskap om det er spesielle utfordringer til de internasjonale studentenes helse og trivsel. SiT har i samarbeid med NTNU, HiST, DMMH og VT gjennomført og omfattende undersøkelser (2004 og 2007) av de norske. Det bør utvikles et opplegg for undersøkelse (på engelsk) av de internasjonale studentenes oppfattelse av egen helse og trivsel. Det er viktig å gi god informasjon om norsk helsevesen ved ankomst, særlig om mulighet til å oppsøke legetjenester i perioden fra ankomst til fastlege er tildelt.

Antall barn av internasjonale studenter som ønsker plass i barnehage ventes å øke i de nærmeste år. SiT er innstilt på å ta imot disse barna i sine barnehager. En utfordring er at et godt tilbud til disse barna koster noe mer enn den ordinære driftsrammen gir rom for.

Forslag til tiltak:

5.7.1. Helse og trivsel

- Utvikle og gjennomføre en Helse – og trivselsundersøkelse blant internasjonale studenter i Trondheim.
- Klarlegge studenthelsetjenestens rolle i mottaksperioden.
- Utvikle mer informasjon på engelsk.

5.7.2. Internasjonale studentfamilier

- Gjennomføre en kartlegging av de internasjonale studentfamilienes behov.
- Utvikle en samarbeidsavtale mellom Trondheim kommune og SiT i forhold til de internasjonale studentfamilienes behov.
- Utvikle tilpassede tilbud til internasjonale studenter med barn.

5.8. Internasjonale studenter utnyttes for lite som en ressurs

De internasjonale studenter (og deres medfølgende ektefeller) er en ressurs som byens kulturliv, arbeidsliv, og utdanningsmiljøene kan utnytte enda bedre. Mange internasjonale studenter, først og fremst kvotestudenter, ønsker sommerjobber eller deltidsjobber. Hovedsaklig pga av økonomiske behov, men også for å få innpass i norske miljøer og å lære norsk. Internasjonale studenter har ikke adgang til å arbeide mer enn 20 t pr uke i semesteret, i feriene kan de arbeide fulltid. Faglig utfordrende deltids- eller sommerjobber er det vanskelig å finne. Mangelfulle norskkunnskaper kan være en hindring i forhold til mange jobber. Internasjonale studenter kan bidra mer til internasjonalisering av det lokale kultur- og arbeidsliv, foruten at de bidrar i selve utdanningsmiljøet.

Forslag til tiltak:

5.8.1. Engasjere internasjonale studenter i den lokale studentkultur

- Legge til rette for at internasjonale studenter kan bidra som aktive deltakere i kulturarrangementer.
- Legge til rette for at internasjonale studenter deltar og bidrag i organer ved utdanningsinstitusjonene, i studentorganer / organisasjoner og i SiTs organer.

5.8.2. Koble internasjonale studenter til lokalt arbeidsliv:

- Finne/lokalisere bedrifter som er villige/interesserte i å engasjere studenter for kortere perioder.
- Identifisere jobber til studenter (og deres ektefeller) som ikke behersker norsk.
- Formidlingstjeneste for sommerjobber til internasjonale studenter
- For å få tilgang til praksis og jobber bør internasjonale studenter hjelpes til å få kontakt med prosjekter som Gode hoder, Ideportalen og Trondheimsstudenten.no.
- Utfordre NAV til å hjelpe internasjonale studenter med å finne deltidsjobber.
- Utdanningsinstitusjonene, SiT og Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune oppfordres til å gå foran med å tilby deltids- og sommerjobber til internasjonale studenter.

6. Behandlingsmåte for rapporten og opplegg for videre arbeid

Rapporten med anbefalte tiltak skal legges fram for konsernstyret i SiT til behandling i møte 1. februar 2008. Velferdstinget blir forelagt rapporten på forhånd, og gi sin uttalelse før styrets møte. Etter at konsernstyret i SiT har behandlet rapporten, forutsettes det at rapporten oversendes til NTNU, HiST, DMMH, Sør-Trøndelag fylkeskommune, VT og StudiebyEN.

Rapporten anbefales i tillegg oversendt til:

- Kunnskapsdepartementet, UDI, Lånekassen og andre offentlige myndigheter
- andre universiteter, høyskoler og studentsamskipnader i Norge som har mange internasjonale studenter
- organisasjonene for internasjonale studenter i Trondheim, og andre berørte studentorganisasjoner.
- andre berørte institusjoner og organisasjoner i Trondheim

Oppfølging av anbefalingene fra prosjektgruppen vil først og fremst være avhengig av enighet og samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, SiT, Trondheim kommune og studentene. Oppfølging vil kreve at partene bidrar med ressurser på en balansert måte.

Med utgangspunkt i dette mener prosjektgruppen at det vil være hensiktsmessig å opprette et eget samarbeidsforum for tilrettelegging for internasjonale studenter i Trondheim, og tilrår at SiT påtar seg en ledende rolle i et slikt samarbeidsforum.

VEDLEGG 1

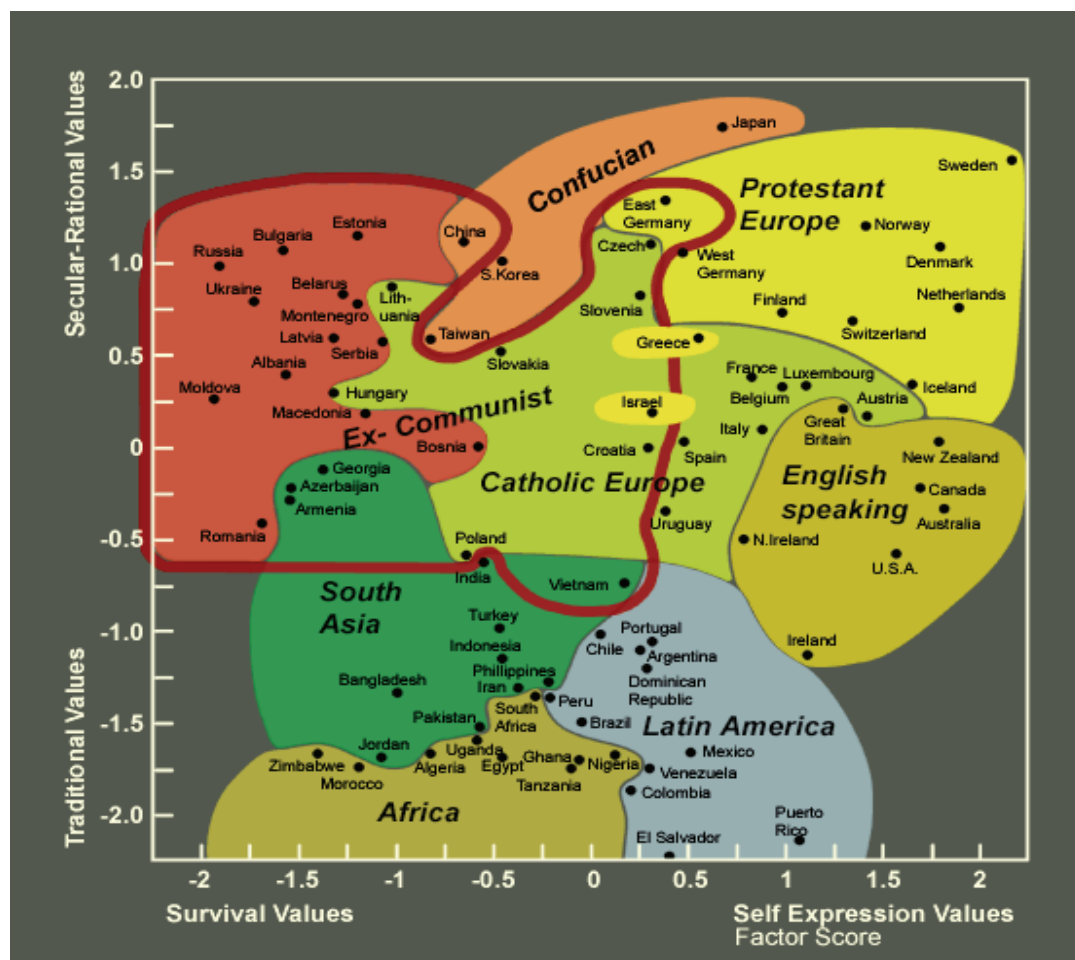
Internasjonale og nasjonale trender

Julie Feilberg, prorektor utdanning og læringskvalitet, NTNU, holdt foredrag for prosjektgruppen 25. sept 2007 om bakgrunnen for den sterke utvikling i internasjonaliseringen ved NTNU. Hun pekte på at vi må se denne utviklingen i sammenheng med universitetenes nye samfunnsansvar, som hun beskrev slik:

- Utvikle og forvalte kunnskap gjennom å skape, bevare, evaluere, formidle og utnytte kunnskap i samspill med samfunnet
- utvikle menneskelige ressurser gjennom å gi studenter bred, forskningsbasert utdanning av høy akademisk kvalitet preget av kulturelt mangfold
- fornye samfunnet gjennom å bidra til teknologisk, kulturell og sosial utvikling for bedre miljø, helse og velferd

Hun henviste til at en ser en langsiktig og sterk vekst i antallet studenter som er opptatt ved universiteter og høyskoler utenfor eget hjemland. Det er imidlertid store forskjeller i andel internasjonale studenter som studerer i de enkelte land. Australia har 16 %, Sveits har 13 %, Sverige 4 % og Norge har 3,5 %. USA har nesten 25 % av alle studenter som studerer utenfor eget hjemland. Norges andel er mindre enn 1 %.

Når studenter drar utenlands for å studere vil kulturforskjellene mellom hjemland og studieland være av stor betydning og verdi. Julie Feilberg viste en figur som illustrerer kulturforskjeller, ved at de enkelte land er plassert etter hvor høyt de scorer i området mellom tradisjonelle verdier og sekulære-relasjonelle verdier, og i området mellom verlevelsesverdier (survival) og egenutfoldelse (self-expression).

Det europeiske område for høyere utdanning (EHEA)

Gjennom Bologna-erklæringen i 1999 besluttet 29 europeiske land å skape European Higher Education Area (EHEA). I beskrivelsen av grunnlaget for opprettelsen av EHEA, inngikk bl a følgende.

Innenfor de neste 20 år vil Europas økonomiske paradigme endres fundamentalt. Landenes vareproduserende industribase vil fortsette å krympe, framtidig vekst og sosial velferd vil i stigende grad være avhengig av kunnskapsintensive bransjer, og stadig flere jobber vil kreve kvalifikasjoner fra høyere utdanning.

Europas universiteter er motorene i det nye kunnskapsbaserte paradigme.

Opprettelsen av EHEA er forutsatt å være et viktig skritt for å øke Europas evne til sosial, kulturell, økonomisk, innovativ og teknologisk utvikling

- gjennom å gi flere tilgang til høyere utdanning,
- gjennom å gjøre utdanninger og læringsformer relevante for samfunnets behov,
- gjennom å øke universitetenes rolle i regional utvikling og samarbeid med industri og myndigheter
- gjennom å øke livslang læring

EHEA-samarbeidet forventes å bidra vesentlig til å:

- gjøre “europeisk utdanning” til den mest ettertraktede globale kvalifikasjon
- utvikle mer bærekraftige tilnærminger til bruken av naturvitenskap og teknologi i samfunnet
- forbedre integrasjonen av kunstoffag, historisk-filosofiske fag (humanities) og samfunnsfag med naturvitenskap og teknologi
- integrere utdanning med nye (emerging) globale trender.

For å oppnå dette har de europeiske landene gått i gang med å innføre:

- Gjenkjennbare og sammenlignbare grader.
- To-gradssystem (Bachelor og Master)
- Krediteringssystem - ECTS
- Samarbeid om kvalitetsikring

Norge har vært med i denne prosessen fra starten, og den norske regjering har fulgt opp anbefalingene fra EHEA gjennom tiltak som innføring av ny gradsstruktur ved norske universiteter og høyskoler. Regjeringen ønsker at norske universiteter og høyskoler skal sende flere av sine norske studenter til utlandet i løpet av studiet, og tilsvarende at universiteter og høyskoler skal ta i mot flere internasjonale studenter selv. Det er lagt opp til noe økonomisk fordel for universiteter og høyskoler som mottar internasjonale studenter, alt etter antall og varighet av oppholdet. Norske universiteter og høyskoler har fullt opp dette ønsket, og antallet internasjonale studenter i Norge har steget jevnt i de siste årene.

VEDLEGG 2

Utkast til mal for nye avtaler mellom DMMH / HiST / NTNU og SiT om samarbeid om internasjonale studenter

Prosjektgruppen finner det hensiktsmessig at nye avtaler bør omfatte følgende hovedpunkter:

- Formål med avtalen
- Generelle bestemmelser
- Hvilke studenter / grupper som avtalen skal brukes for
- Bestemmelser for de enkelte områder avtalen gjelder for:
 - o Boliger
 - o Helsetjenester
 - o Barnehager for studenters barn
 - o Mottak og introduksjon
 - o Sosiale arrangementer
 - o Annet
- Avtalens varighet, vilkår for fornyelse

Nærmere om de nevnte områder avtalen bør gjelde for.

Boliger for internasjonale studenter:

- Antall og type boliger avtalen skal gjelde for
- Økonomiske forhold ved boligsamarbeidet
- Prosedyrer for bestilling av boliger
- Prosedyrer for avbestilling av boliger
- Prosedyrer for innflytting
- Prosedyrer for utflytting
- Prosedyrer for behandling av tvister, uenighet
- Prosedyrer for å sikre at boliger reservert for internasjonale studenter, ikke blir stående ubenyttet

Helsetjenester:

- Opplegg for behandling av somatiske helseproblemer
- Opplegg for behandling av psykososiale helseproblemer

Barnehageplass for barn av internasjonale studenter:

- Antall barn avtalen skal gjelde for
- Prosedyrer for bestilling av barnehageplass
- Særlige tiltak for barn av internasjonale studenter

Mottak og introduksjon:

- Husvertordning
- Nøkkelhusvertordning i mottaksperioder
- Kontotjeneste for internasjonale studenter som avkreves dokumentasjon på at underholdskravet er satt inn på norsk bankkonto.
- Nøkkelhusvertordning i mottaksperioder

Sosiale arrangementer:

- Samarbeid om arrangementer spesielt
- Husvertordning

Det er behov for overføre data om studentene og om boligene mellom utdanningsinstitusjonene og SiT. Når vi nå har over 1000 internasjonale studenter som hvert år er innom boligene hos SiT, blir det mange data som skal overføres og behandles. Det vil være i partenes felles interesse å effektivisere arbeidet med student- og boligdata. En gjennomgang og oppdatering av rutiner bør derfor gjennomføres.